

Mitropolitul ANDREI ȘAGUNA în memoria celor care i-au succedat în scaunul mitropolitan de la Sibiu

Restauratorul Mitropoliei Ardealului și-a înscris pentru totdeauna numele între marii bărbați care s-au jertfit pentru slujirea Bisericii și a neamului din care au odrăslit. Chipul său a fost venerat de către toți cei care l-au succedat în scaunul mitropolitan. Fiecare dintre aceștia s-a raportat la el ca la o autoritate care i-a menținut trează conștiința responsabilității pentru misiunea ce i s-a încredințat.

Pornind chiar de la cel pe care-l pomenim la Sfânta Liturghie, când ieșim cu Cinstitele Daruri, îndată după mitropolitul Andrei Șaguna, și anume de la mitropolitul Miron Romanul, aflăm din propria mărturisire că a pășit spre noua sa slujire ca mitropolit „cu pietate în piept” pentru memoria fericitului său predecesor și „cu via icoană în suflet a faptelor lui mărețe”. El îi recunoaște lui Șaguna meritul „de a ne fi dezgropat de sub ruini fundamentul prim al edificiului nostru bisericesc”, adică de a fi restaurat Mitropolia Ardealului, desființată abuziv la 1700. Fie și pentru atât, mitropolitul Șaguna va rămâne peste timp, în conștiința transilvănenilor, un neuitat și mare arhieru. Dar nu trebuie ignorate alte mari merite și virtuți bisericești și școlare de care s-a învrednicit Șaguna. Convingerea mitropolitului Miron Romanul era aceea că „posteritatea... plină de grațitudine va cinsti memoria celui mare în fapte și demn de nemurire bărbat al Bisericii și națiunii noastre ortodoxe române”. Concluzionează el apoi cum că, dacă Șaguna „ne-a fost până a trăit tărâș și lumina noastră, cu siguranță că și după moarte, sufletul său ne va veghea din cer, el rămânând pentru noi model de imitat în viața noastră bisericească și politică”.

Succesorul mitropolitului Miron Romanul a fost Ioan Mețianu, care și-a început păstorirea la Sibiu în decembrie 1898. Câteva amănunte din viața acestuia sunt sugestive în ce privește relația sa cu mitropolitul Șaguna. Acesta l-a hirotonit, în 1853, preot pentru parohia Râșnov și tot el l-a numit protopop la Zărnești, apreciind temeinica sa pregătire teologică și destoinicia în administrarea treburilor bisericești.

La rândul său, tânărul preot a intuit în mitropolitul de la Sibiu, omul providențial, sigur de sine și de misiunea ce avea de îndeplinit pentru ridicarea din «starea de înapoiere și privațiuni» a românilor transilvăneni.

Așa se explică dialogul permanent ce l-au avut cei doi pe tot parcursul misiunii lor, dialog concretizat în întâlniri directe la Sibiu, la Zărnești și la Brașov, dar și în purtarea unei corespondențe, care s-a păstrat și care reflectă o vie conștiință a responsabilității, și de o parte și de alta, pentru Biserica, școală, limbă și națiune.

Protopopul Mețianu nu doar că îl înștiința pe ierarhul sibiian de tot ce se întâmpla în părțile brașovene, dar îl și apăra când era atacat denigrat și subminat în acțiunile sale, întreprinse în apărarea autonomiei instituției pe care o reprezenta. Șaguna îi era recunoscător pentru devoțiune, dar îl și întărea pe fiul său duhovnicesc printr-un îndemn părintesc precum acesta: „De n-ar fi acum iarnă, te-aș ruga să te ostenești până la mine, dar aceasta nu o pot pofti, acum în timpul iernii, ca prin viu grai să-ți împărtășesc toate mai pe larg, că ți-am expus aici numai în principiu. Dar fiiți voi bărbați tari la inimă și suflet și atunci vor înțelege și inimicii căci cu noi este Dumnezeu”.

Târziu, în zilele bătrâneții sale, Șaguna își deschidea sufletul față de omul pe care l-a simțit aproape și care s-a dovedit vrednic de încrederea sa. Îi scria în preajma Crăciunului anulul 1870 cum se pregătea pentru a răspunde, precum toți muritorii, chemării Celui care pe toate le chivernisește. „Dacă poștești să știi cum îmi petrec zilele bătrâneților, scria el, apoi îți dau de știre că eu în singurătate m-am retras și studiez limbile clasice (inclusiv ebraica, n.n.) și meditez despre sfârșitul meu, că eu nu cunosc nici cea mai mică desfătare sau petrecere, căci văd că lumea nu mă mai iubește, dar eu o iubesc ca un părinte sufletesc și gata sunt a aduce în favoarea ei orice sacrificiu”. Era destăinuirea, nu fără tristețe, a unui părinte față de fiul său. Fiul său, la rândul-i, împărtășea aceleași simțăminte față de bunul său părinte. De la Oradea, de la Arad unde Ioan Mețianu a ajuns ulterior vicar și respectiv episcop, a continuat să cultive aceeași fiască relație cu mitropolitul Șaguna. După mutarea acestuia în veșnicie, la toate soroarele i-a cinstit memoria prin slujbe de pomenire.

(continuare în p. 3)

† Dr. LAURENȚIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

„Pomenirea dreptului spre binecuvântare” (Pilde 10, 7) MITROPOLITUL ANDREI ȘAGUNA 135 DE ANI DE LA TRECEREA LA CELE VEȘNICE

Andrei Șaguna

Duminică, 29 iunie 2008, a avut loc, în biserica „Sfânta Treime” din Râșinari, slujba de pomenire pentru mitropolitul Andrei Șaguna, la împlinirea a 135 de ani de la mutarea sa în veșnicie (28 iunie 1873). Precum se știe, osemintele vrednicului ierarh au fost depuse, spre repausare, într-un mausoleu din vecinătatea lăcașului de cult menționat. Anual, în 30 noiembrie, când este pomenit Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, ca și în ziua de 28 iunie, data adormirii în Domnul a restauratorului Mitropoliei Ardealului, centrul eparhial Sibiu și parohiile din Râșinari oficiază, la mormântul străjuit de cei doi lei, în mărime naturală, slujbe de pomenire. Așa s-au petrecut lucrurile și anul acesta, comemorarea de acum căpătând însă o notă mai solemnă, dat fiind faptul că întregul an 2008 este dedicat pomenirii acestei venerabile personalități a vieții noastre naționale și bisericești, nu doar din Transilvania, ci din întreg întinsul pământului românesc și chiar din spațiul mai larg european.

Dat fiind faptul că Înaltpreasfințitul dr. Laurențiu Streza, arhiepiscopul Sibiului și mitropolitul Ardealului, a avut de îndeplinit o misiune oficială în Australia, pentru instalarea noului episcop al românilor ortodocși din acel continent, slujba de pomenire de la Râșinari a fost oficiată de către trei ierarhi, invitați ai Î.P.S. Sale, în persoana Prea Sfințitelor: Ioan Selejan al Harghitei și Covasnei, Calinic al Argeșului și Irineu Slătineanu, arhieru-vicar al Episcopiei Râmnicului.

La ora 10⁰⁰ a început oficierea Sfintei Liturghii. Pe lângă ierarhii menționați, au slujit în sobor profesori de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”, consilieri mitropolitani, protopopii din eparhie, preoții din Râșinari și din localități învecinate. Au fost prezenți reprezentanți ai autorităților județene, ai Universității „Lucian Blaga” din Sibiu și „Andrei Șaguna” din Constanța, ai ASTREI, ai Primăriei comunale precum și ai altor instituții de cultură din Sibiu. Numărul credincioșilor a umplut nu doar sfântul locaș ci și spațiul dimprejurul acestuia.

Răspunsurile liturgice au fost date de corala parohiei „Sfânta Treime”.

La priceasnă a rostit cuvânt de învățătură P.S. arhieru-vicar Irineu Slătineanu, care a prezentat viața și activitatea celor doi Sfinți Apostoli Petru și Pavel, prăznuiți în data de 29 iunie. Preasfinția Sa a făcut referire și la momentul comemorativ, evidențiind faptul întâlnirii și al legăturilor frățesti

(continuare în p. 2)

Pr. prof. dr. Dumitru ABRUDAN

MESAJE
adresate participanților la comemorarea
mitropolitului Andrei Șaguna,
Râșinari, duminică, 29 iunie 2008

† DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

În istoria Ortodoxiei Românești și în istoria poporului român, în general, mitropolitul Andrei Șaguna, cel de la a căruia mutare la cele veșnice s-au împlinit, la 25 iunie 2008, 135 de ani, a fost și rămâne, permanent, un reper de primă însemnătate.

Personalitatea sa cu adevărat emblematică a luminat un sfert de veac Mitropolia Transilvaniei între 1848 și 1873, conferind acestui răstimp dimensiunile unei epoci rămase, până astăzi, fără egal. Și asta nu numai prin faptul că atunci a fost reasezată Biserica Ortodoxă din Transilvania la rangul de mitropolie, cel pe care-l avusese cu mai bine de un veac și jumătate înainte, ci și prin faptul că a însoțit această împlinire majoră cu o pilduitoare organizare a vieții bisericești și a vieții de ansamblu a românilor din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, cărora le-a fost redată statura unei demnități recunoscute și respectate.

Sunt, așadar, multe motive pentru a cinsti memoria marelui nostru ierarh, mitropolitul Andrei Șaguna al Transilvaniei, și pentru a fructifica lumina lăsată nouă ca îndemn la sporită dragoste pentru Biserică și popor. Șaguna a știut să fie în același timp un bun român și un om deschis spre universal, statornic în credință și dinamic în misiune.

Cu aceste gânduri, felicităm pe Înaltpreasfințitul Mitropolit Laurențiu al Ardealului, pe toți organizatorii și participanții la evenimentele de pomenire a Mitropolitului Andrei Șaguna și a slujirii sale pilduitoare pentru noi toți.

Conf. dr. arh. Sergiu NISTOR, Secretar-General, Comisia Națională a României pentru UNESCO

UNESCO marchează în 2008 printre cele 67 aniversări la scară planetară, împlinirea a 200 de ani de la nașterea mitropolitului, omului de cultură și revoluționarului Andrei Șaguna. Girul dat de UNESCO, organizația mondială a educației, științei și culturii, acestei importante aniversări românești este proba cea mai elocventă că nimic nu este mai profund universal decât a lucra pentru propășirea spirituală, culturală, socială și politică a propriului neam și a patriei.

Viața și opera mitropolitului Andrei Șaguna stă sub semnul unei personalități de dimensiuni europene prin formație, prin misiunea pastorală, prin ampla sa dedicare educării și culturizării poporului român din Transilvania cât și prin participarea sa la mișcarea pașoptistă.

Ca episcop, a militat pentru restaurarea vechii Mitropolii a Transilvaniei iar după reînființarea Mitropoliei a elaborat Statutul Organic al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania după care s-a condus Biserica transilvăneană până în 1925 și care a stat totodată la baza principiilor de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române.

Ca rezultat al trudei sale, în Arhiepiscopia Sibiului existau aproape 800 de școli „poporale”, un liceu cu 8 clase la Brașov cu școală reală-comercială, un gimnaziu cu 4 clase la Brad. Au fost editate peste 25 de manuale școlare, iar la Sibiu, în 1850, s-a hotărât înființarea unui Institut teologic-pedagogic, a tipărit o serie de manuale didactice și a trimis numeroși tineri la universități din Austria și Germania, cu burse oferite din fondurile și fundațiile create de el.

A fost primul președinte al „Asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” (Astra), a inițiat (1853) ziarul „Telegraful Român” care apare și azi.

A fost Președinte al Marii Adunări Naționale românești de pe Câmpia Libertății de la Blaj din 3/15 mai 1848, fiind delegat să prezinte revendicările românești împăratului. După 1860 a fost membru în Senatul imperial din Viena, în 1863-1865 deputat în Dieta Transilvaniei, copreședinte al Conferinței naționale-politice a românilor de la Sibiu (1861) și a Congresului național al românilor de la Alba Iulia (1863). În 1871 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Întreaga sa operă a fost pusă în slujba emancipării culturale și sociale a poporului pe care l-a păstorit, fiind pentru românii transilvăneni ceea ce fusese doar cu puțin timp înainte Samuel von

(continuare în p. 2)

Mitropolitul Andrei Șaguna – 135 de ani de la trecerea la cele veșnice

(urmare din p. 1)

dintre mitropolitul Andrei Șaguna și Sfântul ierarh Calinic al Râmnicului, ca unui care s-au aflat la conducerea a două eparhii învecinate și au avut de răspuns unor probleme cu care s-au confruntat românii la mijlocul secolului al XIX-lea.

După otpust, Preasfințitul Calinic al Argeșului a dat citire mesajului Preafericitului Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care a subliniat caracterul general bisericesc al comemorării mitropolitului transilvănean, ce a marcat în chip hotărâtor viața românilor din această parte de țară.

Într-o cuprinzătoare expunere, acad. pr. prof. Mircea Păcurariu a conturat chipul luminos al mitropolitului Andrei Șaguna, care și-a înscris numele în rândul celor mai vestiți slujitori ai Ortodoxiei românești, precum au fost mitropoliții: Dosoftei și Varlaam ai Moldovei, Teodosie și Antim ai Ungrovlahiei, Simion Ștefan al Transilvaniei.

După otpust, soborul slujitorilor sfântului altar, reprezentanții autorităților și toți credincioșii care au luat parte la Sfânta Liturghie s-au îndreptat apoi, în procesiune, spre mausoleul

cretar general al acestor Comisii, care a arătat că, la nivel național, s-a luat decizia de a se propune înscrierea numelui mitropolitului transilvănean pe lista marilor aniversări UNESCO, din anul 2008, alături de al altor două personalități: umanistul Nicolae Milescu spătarul, la 300 de ani de la trecerea la cele veșnice (1708), și fizicianul Șerban Țițeica, membru al Academiei Române, la o sută de ani de la naștere (1908).

Din partea autorităților locale a luat cuvântul Dl. Ilie Mitea, prefectul județului Sibiu, care a dat expresie sentimentelor de respect și perpetuu aduce-re-aminte a transilvănenilor și în mod special

a sibiienilor față de un înaintaș și părinte sufletesc al lor, care a lăsat un nume emblematic, prin iubirea jertfelnică pentru Biserica și neam. Acest slăvit nume patronează instituții de învățământ și cultură și a fost acordat unei străzi centrale din urbea noastră.

În continuare, a luat cuvântul Dl. acad. prof. univ. dr. Aurel Papari, rectorul Universității „Andrei Șaguna” din Constanța, care în numele compatrioților noștri macedo-români i-a adus lui Șaguna un profund omagiu,

ca unui vlăstar ce a odrăslit din rădăcina binecuvântată a acestui neam.

Dl. prof. dr. Dumitru Acu, actualul președinte al ASTREI, a rostit cuvânt de cinstire a memoriei primului președinte al Asociațiunii, care a fost mitropolitul Andrei Șaguna.

Preasfințitul Ioan Selejan al Harghitei și Covasnei a încheiat șirul cuvântărilor, la mausoleul lui Șaguna. PS. Sa a arătat că românii din acea par-

te de țară, ce sunt păstoriți azi de Episcopia Harghitei și Covasnei, păstrează o vie amintire marelui bărbat, care a fost mitropolitul Andrei Șaguna. Acest fapt este un răspuns la interesul și purtarea de grijă a vrednicului de pomenire mitropolit față de românii din Harghita și Covasna, ale căror drepturi naționale și confesionale, le-au fost nu o dată încălcate.

Momentul comemorativ din fața mausoleului s-a încheiat cu un scurt program de recitări de versuri și cântări, prezentat de către elevii școlii cu clasele I-VIII din Râșinari.

Cele trei parohii

din localitate au oferit apoi o agapă de po-

menire, la căminul cultural. În timpul agapei a fost proiectat un film realizat în toate locurile pe unde a poposit, de la naștere și până la strămutarea la ceruri, mitropolitul Andrei Șaguna. Astfel au fost redade imagini din Mișkolț (Ungaria), unde s-a născut și a învățat în copilărie Șaguna; din Vârșeț (Serbia), unde a studiat Teologia și a activat în instituțiile bisericești de acolo; din Viena (Austria), unde a îndeplinit misiuni importante în interesul românilor transilvăneni; din Sibiu, unde Șaguna și-a desfășurat cea mai importantă parte a activității sale. Imaginile au fost însoțite de comentarii pr. prof. Mircea Păcurariu, care a participat la realizarea documentarului.

În numele comunității locale din Râșinari a vorbit Dl. Bogdan Bucur, primarul localității, care a arătat că toți membrii acelei comunități împărtășesc un sentiment de venerație față de ierarhul cu bun nume, care a fost mitropolitul Andrei

Șaguna și care a ales tocmai așezarea lor rurală pentru lungul său popas, până la obșteasca înviere. Alături de numele altor doi străluciți fii ai localității: Octavian Goga și Emil Cioran, numele lui Șaguna se află înscris pe blazonul așezării de păstori de la poalele muntelui Cibin.

Și preotul Ioan Jianu din Râșinari, care împreună cu ceilalți doi preoți ai locului au ostentat luni în șir pentru pregătirea acestui moment comemorativ, a rostit cuvânt de pomenire pentru marele ierarh de la Sibiu și a mulțumit tuturor celor care au răspuns invitației de a fi părtași la tot ce s-a săvârșit pentru cinstirea memoriei sale.

În numele centrului mitropolitan de la Sibiu, personal al Înaltpreasfințitului Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului, a adus un cuvânt de mulțumire primarului comunei, preoților din localitate și tuturor credincioșilor râșinăreni, pentru toată osteneala și dragostea cu care au pregătit această zi comemorativă de 29 iunie, când s-a pomenit pentru a 135-a oară restauratorul Mitropolitului Ardealului și ctitorul unor traince înfăptuiri precum: tipografia

din vecinătatea lăcașului de cult, unde de 135 de ani își doarme somnul de veci mitropolitul Andrei Șaguna.

S-a oficiat acolo slujba parastasului și s-au rostit, în continuare, cuvântări de omagiere a ilustrei personalități a ierarhului cu bun nume, de-a pururea viu în sufletele ardelenilor. Astfel, din partea Comisiei Naționale pentru UNESCO a luat cuvântul Dl. conf. univ. dr. Sergiu Nistor, se-

arhiepiscopul (1850), Îndrumătorul bisericesc (1852), *Telegraful Român* (1853), *Statutul organic* (1868) și nu mai puțin a fost organizatorul a peste 800 de școli populare și două școli de nivel gimnazial din spațiul transilvănean.

Slujba parastasului pentru odihna sufletului mitropolitului Andrei Șaguna a fost oficiată, în aceeași zi de 29 iunie, și în parohiile din Arhiepiscopia Sibiului.

Mesaje adresate participanților la comemorarea mitropolitului Andrei Șaguna

(urmare din p. 1)

Brukenthal pentru comunitatea săsească: amândoi rămân în memoria europeană ca întemeietori de instituții, personalități enciclopedice, deschise valorilor umaniste. Cu prilejul comemorării celor 135 de ani de la trecerea sa în veșnicie, în numele organizației mondiale a educației, științei și culturii, UNESCO, în anul aniversar mondial Andrei Șaguna, mă înclin și rostesc: VEȘNICA SA POME-NIRE, cu convingerea că prin ceea ce ne-a lasat, într-adevăr, POMENIREA SA VA FI VEȘNICĂ.

Acad. prof. dr. Aurel PAPARI,
Rectorul Universității
„Andrei Șaguna” – Constanța

Este o cinste deosebită să particip alături de Dumneavoastră, ca rector al Universității „Andrei Șaguna” din Constanța și președinte al Fundației „Andrei Șaguna”, la manifestarea comemorativă închinată patronului nostru spiritual și mulțumesc pentru onoranta invitație Înaltpreasfinției Sale Prof. Dr. Univ. Laurențiu Streza, vrednicul urmaș al marelui Andrei.

Am de la Constanța un mesaj care va căpăta, rostit fiind în fața Dumneavoastră, o mult mai mare greutate și o valoare deosebită. Am să citesc acest mesaj, nu înainte de a mulțumi organizatorilor că ne-au dat această șansă fericită de a-l omagia, de a-l venera pe cel care a fost descris de vrednicul de pomenire mitropolit Antonie ca fiind „întâistătorul a toate”. Aportul șaguniștilor constănțeni izvorăște din sufletul lor. În urmă cu 15 ani, în iunie 1993, cu prilejul instituirii medaliilor comemorative „Andrei Șaguna” – 120 de ani de la trecerea în eternitate, Fundația „Andrei Șaguna” din Constanța a propus în plenul adunării comemorative, în prezența Înaltpreasfinției Sale Dr. Antonie Plămădeală, ca vrednicul de pomenire Andrei Șaguna să fie canonizat. La această inițiativă s-a alăturat încă de la început Liga Cul-

tural Creștină din Sf. Gheorghe. În anul 1998, cu prilejul manifestărilor închinare comemorării a 125 de ani de la strămutarea în veșnicie a restauratorului Mitropoliei Ardealului, demersurile noastre au continuat sub forma unei declarații în Senatul României precum și a două apeluri și un memoriu către vrednicul de pomenire patriarh Teoctist. În toți acești ani am stăruit să ni se implicească rugăciunile legate de patronul nostru spiritual, despre care cu deplin temei afirma Ioan Lupaș: „S-a milostivit Bunul Dumnezeu și a trimis românilor ardeleni pe cel mai vrednic și mai însemnat din toți arhierii Bisericii noastre Ortodoxe, pe Andrei Șaguna”. Acum în preajma aniversărilor a două secole de la nașterea celui ce a fost considerat ca trimis de Providență pentru a fi apostolul românilor ortodocși din Transilvania, acum când comemorăm 135 de ani de la mutarea în împărăția cerească a celui care a fost simțit de contemporani ca un Mesia al ardelenilor; vă rugăm pe Dumneavoastră, distinși participanți la acest moment comemorativ, să vă alăturați demersului nostru și adresăm respectuoasă și smerită rugămintă Prea Sfinților lor să sprijine în fața Sfântului Sinod și a Preafericitului Părinte Patriarh respectuoasa noastră propunere ca vrednicul de pomenire mitropolit Andrei Șaguna să fie canonizat.

Vă mulțumesc. Așa să ne ajute Dumnezeu.

Ilie MITEA, Prefectul Județului Sibiu

Să mulțumim lui Dumnezeu că ne adună și ne menține viu în suflet darul de a ne cinsti eroii și sfinții. Eu mă simt deosebit de emoționat dar și foarte, foarte mândru de faptul că Dvs., râșinărenii, găzduiți acest templu al ortodoxiei care este mausoleul mitropolitului Șaguna din Râșinari.

Și astăzi ați dat dovadă că sunteți adevărați creștini, adevărați români. Ați cinstit prin port, ați cinstit prin cântec, ați cinstit prin prezența copiilor

în număr mare, dar mai ales ați cinstit cu sufletul pe cel care cu foarte multă dragoste părintească ne-a strâns, ne-a organizat, ne-a cărmuit și ne-a făcut să fim puternici, mândri, să fim statornici într-un loc al nostru românesc, prin credință.

Să le mulțumim tuturor preoților care numai prin credință au ținut neamul românesc în unitate și nu cu sabia, ci cu rugăciunea. Ei ne-au făcut să fim oameni care să ne temem de Dumnezeu și să ne cinstim eroii. Ne-au făcut să supraviețuim într-o lume care nu întotdeauna ne-a fost prietenă.

În calitate pe care o am, de prefect al județului Sibiu, eu din tot sufletul vă mulțumesc tuturor din Râșinari pentru că Dumnezeu v-a dat gânduri bune, v-a sădit în suflet credința și iubirea. Să cinstiți în continuare acest loc de pelerinaj, să fiți mândri și să fiți demni de faptul că în satul Dvs. aveți un astfel de locaș sfințit. Dumnezeu să vă dea gânduri bune și să Vă ocrotească familiile. Să reverse asupra localității Dumneavoastră, asupra orașului nostru și a țării întregi, vremuri bune și pace în suflete.

Prof. univ. dr. Dumitru ACU,
Președintele Asociațiunii ASTRA

Doresc să-mi încep scurta mea intervenție prin a mulțumi Bunului Dumnezeu că ne-a ajutat ca și în acest an să aducem un pios omagiu Mitropolitului Andrei Șaguna, primul președinte al Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român – ASTRA.

De personalitățile mari ale neamului trebuie să ne amintim mereu, nu numai cu prilejul împlinirii unor cifre rotunde legate de viață și activitatea lor. Ele trebuie să devină pilde vii și veșnice îndemnuri la munca cinstită, neclintită dragoste de neam, abnegație și dăruire.

Plecând de la aceste considerente, astriștii și membrii Parohiei Ortodoxe din Râșinari îl

omagiază pe apostolul zilelor de mai bine ale neamului românesc, mitropolitul Andrei Șaguna, în fiecare an, în lunile iunie și noiembrie. Ne bucurăm că în acest an, cu prilejul bicentenarului nașterii, astăzi 29 iunie 2008, la omagierea acestui ctitor de lumină și bunăstare participă Înaltpreasfințiile Voastre, reprezentanți ai instituțiilor naționale și locale și alți invitați.

Important este ca plecând de la această manifestare, fiecare din noi să-i înțeleagă opera acestui „om politic din creștet până în picioare” și viața lui să ne fie model de urmat.

Andrei Șaguna a înțeles de tânăr că există un singur popor român care trăia împrăștiat în mai multe țări, iar înfăptuirea unității lui se putea realiza numai prin educație și cultură.

Acest fapt reiese foarte clar din cele subliniate de marele cărturar la adunarea de înființare a Asociațiunii Astra, 23-27 octombrie 1861, Sibiu: „Mărturisesc sincer convingerea mare, că misiunea Asociațiunii noastre o caracterizează pe cât de nobilă, frumoasă și unică, în felul său, astăzi pentru întreaga națiune, din toate părțile unde se află ea, pe atât de serioasă și grea, pentru că cere perseverență de fier și un sacrificiu din inimă”.

El considera că această misiune poate fi împlinită numai dezvoltând știința, artele și, în general, cultura deoarece ele „dau popoarelor tărie și le asigură viitorul”.

Șaguna considera că un popor progresează nu prin eroisme de o clipă, nu prin vorbe meșteșugite, ci prin pregătire disciplinată, stăruință, printr-o conștiință națională și socială sănătoasă.

El a încercat să-i facă pe români mai îndrăzneți pentru a fi mereu în spiritul vremurilor.

De aceea, noi considerăm că marele mitropolit rămâne, și pentru noi cei de azi, o pildă de urmat, un ideal și va trăi în veșnicia secolelor prin ceea ce a creat prin faptele sale.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Mitropolitul Andrei Șaguna în presa germană Decesul și funeraliile

În contextul manifestărilor aniversare „ANDREI ȘAGUNA”, din acest an al bicentenarului nașterii sale, orice informație nouă, mai puțin cunoscută ori de mult uitată merită să fie readusă în fața cititorilor. Relatările din presa germană sibiană despre moartea mitropolitului Șaguna se dovedesc interesante din foarte multe puncte de vedere. Întâi pentru că ele au redat, *ante litteram*, atmosfera de înțelegere din urbea care, iată, în anul 2007, a găzduit A Treia Adunare Ecumenică Europeană. Aceleași relatări, „de la fața locului”, poartă și amprenta respectului reciproc, pun în evidență nu numai personalitatea lui Șaguna, ci și contribuția sa la propășirea neamului românesc. Redând cu o fidelitate ce ține de sensibilitate, nu de obiectivitatea rece, drama care a zguduit românimea ortodoxă, avem un tablou impresionant despre zilele în care aceasta a ajuns să-și conducă arhipăstorul pe ultimul drum, după ce el i-a fost păstor și i-a călăuzit vreme de un sfert de secol.

Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten, nr. 151, Hermannstadt, 30 iunie 1873, p. 718.

† Andrei baron de Șaguna,

Arhiepiscop în Transilvania și Mitropolit al românilor de rit greco-oriental din Ungaria și Transilvania, Consilier de taină al Majestății sale apostolice cezaro-crăiești, purtător al mării cruci a Ordinului imperial austriac Leopold și Cavaler al Ordinului austriac imperial al Coroanei de fier clasa I.

A decedat sâmbătă, 28 iunie, la orele 6 după amiază în etate de 65 de ani, la reședința arhiepiscopală din Sibiu. Decesul a avut loc după o lungă suferință de peste 9 luni, cauzat fiind de o boală a inimii.

O inimă nobilă a încetat să bătă. Biserica greco-orientală a pierdut pe unul dintre cei mai buni păstori superiori ai ei, românilor din Ungaria și Transilvania le-a fost luat de lângă ei un mare binefăcător, un sprijinitor al culturii și al progresului, sibiienilor o personalitate istorică și unul dintre oamenii cei mai omenoși, care s-a bucurat de cinstire și de afecțiune. Majestatea Sa regală și imperială l-a pierdut pe unul dintre supușii săi cei mai devotați, iar patria pe unul dintre fiii săi cei mai buni.

El nu mai există! Istoria bisericii greco-orientale și cea a școlii din Ungaria și Transilvania va consemna cu recunoștință voința sa măreață și faptele sale. Și chiar dacă această istorie ar fi așa cum e omul, uitucă și nerecunoscătoare, operele sale vor fi succese care dăinuie și vor fi vestitorii faimei sale.

Nu suntem noi cei chemați să gestionăm istoria. Dacă noi, martorii acțiunilor sale, ne amintim de situația pe care a găsit-o în diocesa sa, în 1846, atunci când a fost ridicat la rang de episcop, și o comparăm cu situația în care lasă arhiepiscopia greco-orientală și mitropolia – putem afirma că și-a înșușit spiritul timpului, iar acesta și l-a însușit pe el – și nu putem să nu depunem și din partea noastră o coroană de stimă pe mormântul acestui mare bărbat.

Publicația aceasta este una germană. Fie că românii, cei care au pierdut cel mai mult, din compasiunea noastră să-și dea seama că nu sunt ei singurii care au înțeles adevărata importanță istorică a defunctului și că nu sunt singuri în a o onora.

Nr. 153, 2 iulie 1873, p. 727, cu referire la funeraliile lui Șaguna

De duminică după-amiază, orele 3, corpul neînsușit al Excelenței Sale domnul Arhiepiscop și Mitropolit baron de Șaguna este depus la reședința arhiepiscopală. În acord cu prevederile testamentare, este înveșmântat în sutana simplă, îmbrăcăminte cinului său monahal. Fața îi este acoperită de un „velum”, așa cum a dispus, de asemenea, în testament. Steaguri de dolii, imense, sunt arborate pe reședința arhiepiscopală din strada Măcelarilor (Fleischergasse), pe biserica greco-orientală, pe clădirea seminarului și pe „apertinențe”. Masa de îndoliați, veniți din cele mai îndepărtate părți ale Ungariei și Transilvaniei este enormă. Cortegiul mortuar, care se va desfășura în cea mai mare simplitate, după dispozițiile testamentare, va avea dimensiuni pe care Sibiul rar le-a văzut. Va porni din strada Măcelarilor, va traversa Piața Mare, strada Cisnădiei (Bălcescu) și, dacă vremea va fi bună, va continua până la magazia Erarului. Dacă vremea nu este favorabilă, se va merge numai până la cazarma mare.

Ordinea în cortegiu – tot conform testamentului – va fi următoarea:
a/ în fruntea cortegiului va merge un cleric în sutană neagră, purtând o cruce mare, neagră.
b/ urmează, 4 câte 4 clerici și pedagogii seminarului cu profesorii c/ credincioșii greco-orientali, tot câte patru
d/ preoții greco-orientali, tot câte 4
e/ crucea de mormânt, purtată de un preot în sutană neagră
f/ corul
g/ doi preoți, îmbrăcați în negru, purtând lumânări
h/ duhovnicul Ghermanu, preotul care va celebra slujba de înmormântare, îmbrăcat în haină monahală
i/ carul mortuar cu defunctul
k/ întreg personalul consistoriului arhidiecezan, precum și oaspeții în ordinea importanței

Stingerea cu muzică, care se dă astfel în fiecare marți seară, ieri nu a avut loc, datorită înmormântării și respectului pe care autoritățile militare îl poartă implicăți

(Tren special) În dimineața aceasta a sosit un tren special de la Brașov, aducându-i pe românii din Brașov și împrejurimi, care vor să fie prezenți la înmormântarea mitropolitului lor.

Nr. 154, 3 iulie 1873, p. 731

Funeraliile arhiepiscopului și mitropolitului baron de Șaguna

Șaguna a avut o putere organizatorică deosebită, care a dat roade până la ultima sa suflare. A da formă și a sistematiza stări de lucruri haotice și a le face viabile, a fost – într-un fel – esența ființei sale orientată spre scopuri mărețe. A fost printre puținii care au știut să găsească și mijloacele adecvate scopului pe care și l-a propus și să aleagă momentul optim pentru atingerea acestuia. Îmbinând în tot ce dorea să întreprindă, în scopurile lui profund etice, previziunea cu energia, a constituit secretul succeselor sale. După ce a organizat mitropolia, instituțiile caritabile, fondurile și fundațiile în beneficiul clerului și credincioșilor greco-orientali, după ce a înființat tipografia diecezană și s-a îngrijit de procurarea literaturii necesare, ultima lucrare pe care a scris-o a fost o carte de pastorală pentru clericii bisericii greco-orientale. Imediat după finalizarea acestei lucrări a fost preocupat de „ultima sa voință”, și acesta nu în mod pasager, ci de-a lungul a câtorva luni. Cu siguranță, sunt puțini oameni la care voința de a ordona etic și de a da formă chiar și dincolo de viață să fi fost atât de puternică ca la Șaguna. La el, activitatea modelatoare s-a manifestat de la lucrurile mărețe și până la cel mai mic detaliu.

Funeraliile, care au început ieri la ora 9 dimineața, și care, în ciuda numărului foarte mare de participanți, s-au desfășurat într-o ordine exemplară, au fost organizate după voința sa din urmă.

Șaguna a avut grijă ca toate elementele atât de eterogene care au concurat la desfășurare, să formeze un sistem în care ele să se îmbine armonios spre formarea unui întreg.

Cortegiul a urmat exact programul pe care l-am comunicat în numărul nostru de ieri, și a fost, asemenea tuturor creațiilor lui Șaguna, simplu și măreț. Din păcate, cel care l-a gândit nu a mai putut fi martor al ultimului său drum. Dacă ar fi fost prezent, și-ar fi dat seama că în cortegiu mai era prezentă o forță, care nu se conduce după dispoziții și programe. Sediul acesteia se află în inimă și se numește venerație și dragoste, iar dragostea și venerația au făcut ca punctele abstracte ale programului lui Șaguna să prindă viață.

Chiar dacă distanța dogmatică dintre slujitorii și preoții tuturor bisericilor este mare, de astă dată s-au unit sub clopotul care bătea în semn de doliu. Dragostea și venerația pentru Șaguna a făcut ca, la Sibiu, să vină un număr imens de preoți greco-orientali din părțile cele mai îndepărtate ale Transilvaniei și Ungariei pentru a-l conduce pe păstorul lor suprem pe ultimul drum. Nu puțini au fost cei de a căror pregătire se îngrijește și care acum erau îndurerăți, căci, cel căruia îi datorau atâtă, nu mai era. Dragostea și venerația pentru defunct a făcut ca la Sibiu să vină episcopul de Caransebeș, Popasu, și un tren special cu atât de numeroși fii ai bisericii greco-orientale din Brașov.

Brașovenii, venind de la gară, s-au alăturat cortegiului, în Piața Mare, la ora 9. Autoritățile militare, civile, ecleziastice, diverse școli și instituții de învățământ, precum și toți cei care aparțin vieții publice au fost prezenți.

După carul mortuar, la dreața episcopului Popasu, a pășit ruda defunctului, George Grabovski, angrosist și proprietar de casă din Pesta. Printre cei veniți de departe, i-am zărit și pe cei trei deputați din dietă – deputatul Mocioni, Galu de la Curtea maghiară regală supremă de justiție și arhimandritul și deputatul Miron Roman, apoi marea delegație a brașovenilor cu steagul gimnaziului superior greco-oriental în bernă, delegațiile din Orăștie, Sebeș, Miercurea, Blaj și din toate regiunile Transilvaniei.

Cântărind cât de mult s-a datorat la aceste funeralii puterii ordonatoare și formatoare a mitropolitului și cât dragostei și venerației, se naște o dorință, din păcate zadarnică, ca organizatorului propriei înmormântări să-i fi fost îngăduit să vadă cum ideile sale au prins viață prin dragostea și venerația celor prezenți.

154, 3 iulie 1873, p. 735.

Înmormântarea la Rășinari, Sibiu, 4 iulie

La magazia Erariului, în strada ce duce la Rășinari, un corp de călăreți din Rășinari a întâmpinat și preluat carul mortuar, tras de șase cai, conducând apoi defunctul, împreună cu sumedenie de care cu participanții la funeralii, spre locul de odihnă veșnică. La Rășinari fuseseră confecționate porți din crengi, ornate cu panglici negre, și erau arborate steaguri de dolii. Notabilitățile comunei purtau eșarfe negre, inscripționate cu cuvintele „totulul pierdut”.

În primele ore ale după-amiezii de 2 iulie, cortegiul a ajuns la Rășinari, iar sicriul a fost depus în biserică mare, fiind privegheat pe timpul nopții, potrivit ritului greco-oriental. Ieri, la orele 9 dimineața, a început requivemul. Pe latura de sud a bisericii, în locul cel mai înșorit și cu o priveliște superbă asupra munților și a naturii frumoase a lui Dumnezeu, loc ales de defunctul însuși, a fost săpat și zidit un mormânt adânc. La orele 10 și jumătate, după terminarea slujbei, marele om din neamul lor a fost coborât în acest mormânt, și nu a fost ochi să nu lăcrimeze când a fost acoperit de pământ și coroane. La înmormântare au fost de față Excelența Sa comandantul militar, baronul von Ringelsheim, generalul maior, cavaler von Reichetzer, Edenyi, colonelul honvezilor, împreună cu mai mulți ofițeri de honvezi, Comitele națiunii săsești, Moritz Conrad, președintele Curții de justiție din Sibiu, baronul Fillenbaum, primarul Gibel și multe alte personalități ne-românești au participat la slujba și la înmormântarea din Rășinari. Din partea românească, începând cu cei din familia Mocioni, au fost prezenți toți corifeii bisericești și laici din Transilvania și Ungaria.

Potrivit tradiției românești, participanții au fost ospătați după ceremonie. Oaspeții au fost tratați cu cea mai mare atenție din partea gazdelor, care s-au îngrijit și de adăpostirea multimei de care. În locuința sa frumoasă, preotul a găzduit oaspeții sosiți cu cinci sau șase care. Masa de pomană, desfășurată la școala din localitate, și servirea acesteia au fost asigurate de domnul Neurihrer cu cunoscuta-i pricepere. În cuvântul său, arhimandritul Popea a vorbit despre marile merite ale defunctului, despre pierderea suferită și a ridicat paharul pentru veșnica sa pomenire.

La orele 5 după-amiază, brașovenii au părăsit Sibiul cu un tren special, pe care erau arborate drapele în bernă.

Guidrun Liane ITTU

Mitropolitul Andrei Șaguna în memoria celor care i-au succedat în scaunul mitropolitan (urmăre din p. 1)

Între a doua parte a anului 1916 și a doua parte a anului 1918, în scaunul mitropolitan de la Sibiu se afla Vasile Mangra, un militant al luptei național-politice pentru drepturile românilor transilvăneni, contestat însă pentru unele atitudini, tot de ordin politic, din ultimii ani ai vieții sale⁵.

Și în viziunea acestui succesor al lui Șaguna, mitropolitul ctitor al atâtor împliniri pe plan bisericesc, școlar și național, este perceput ca un far călăuzitor spre care se îndreptau toate speranțele patrioților români. „Toți așteptau mântuirea prin el”. Din fericire, așteptările s-au dovedit justificate întrucât, devenind episcop în Ardeal, „Șaguna s-a apucat cu o energie extraordinară de munca uriașă pentru restaurarea Mitropoliei ardeleni și emanciparea Bisericii românești de sub jurisdicție străină”. În chip admirativ, Vasile Mangra îl descrie pe mitropolitul Andrei Șaguna „ca pe un profet care a prevăzut evoluția societății moderne și valorile ce se vor arunca asupra Bisericii și de aceea, i-a dat acesteia o anghiră (ancoră, n.n.) tare și nemișcată, unind cele cerești cu cele pământești, cele de jos cu cele de sus, interesele naționale cu cele religio-morale ale poporului român”. De aici, îndemnul stăruitor al lui Vasile Mangra: „Să ne închinăm memoriei acestui bărbat cu inimă mare, care a fost mitropolitul Șaguna”⁶.

Cel care a ajuns la cârma Mitropoliei Ardealului după Vasile Mangra a fost mitropolitul Nicolae Bălan. Acesta a reușit, prin înfăptuirile sale în toate ramurile vieții bisericești, culturale și sociale, să se apropie cel mai mult de statura marelui înaintaș, Andrei mitropolitul. Luându-l ca model de lucrare pastoral-misionară, mitropolitul Nicolae Bălan a văzut în Șaguna „cea mai frumoasă expresie, cea mai puternică întrupare a genului creștin al poporului nostru”. Meritul lui Șaguna a constat în aceea că „prin neobositele lui stăruințe creatoare, prin înțelepciunea, bărbăția morală și abnegația unui adevărat apostol, precum a fost Șaguna, Biserica și poporul nostru îngenunchiat de veacuri s-au ridicat la lumina unei vieți noi, s-au trezit la conștiința unei noi demnități și încrederi de propășire chibzuită și temeinică spre idealurile unui viitor mai fericit. Cu puterea personalității sale de apostol, înălță conștiința morală a clerului și poporului credincios la nivel neatinat în trecut, și le întări încrederea în mântuirea pământească și cerească, la sânul ocrotitor al Bisericii noastre ortodoxe naționale”⁷.

Mitropolitul Justin Moisescu a păstorit în scaunul lui Șaguna un singur an (febr. 1956-ianuarie 1957), succedându-i pe mitropolitul Nicolae Bălan. În chiar momentul alegerii, noul mitropolit a ținut să-l omagieze pe cel al cărui chip strălucite ca un far în rândurile „harnicilor și luminaților vlădici ai Mitropoliei Ardealului, care au sădit în sufletele credincioșilor credințioasă și iubirea de neam și țară”⁸.

Academician și iscusit mănăitor al cuvântului, mitropolitul Nicolae Colan, care a păstorit la Sibiu între 1957-1967, va înscrie și el o adevărată pagină de panegiric dedicat mitropolitului Șaguna. „Vor trece ani și veacuri – scrie el – și graiul așezat al cronicarilor isteți va deveni neputincios să mai cuprindă în slove figura uriașă a lui Șaguna. Poporul va urzi atunci din fire legendare povestea minunată a unui român cu cârjă de vlădică și sceptru voievodal... O carte minunată a fost viața mitropolitului Șaguna, care ale cărei învățături au pătruns până în adâncurile conștiinței neamului nostru, luminându-i și povățuindu-i cărările istoriei sale naționale...”⁹.

Personalitatea lui Șaguna este înfățișată ca una de anvergură europeană și de către mitropolitul Nicolae Mladin, care l-a succedat pe mitropolitul Nicolae Colan: „De viță macedo-român, scrie Nicolae Mladin, Andrei Șaguna a fost un bărbat pașnic, însușit de dragoste pentru legea românească și pentru neamul său... Prin lupta sa a reușit să câștige lucruri importante pe seama Bisericii și a românilor din Ardeal. Statutul organic (pe care el l-a formulat) a dus renumele lui Șaguna și în celelalte Provinciile Românești și chiar la alte popoare ortodoxe”¹⁰.

Pentru mitropolitul Antonie Plămădeală, succesorul mitropolitului Nicolae Mladin, „istoria Transilvaniei, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, nu se va putea scrie fără amintirea faptelor lui Andrei Șaguna. Câteva decenii – de la al patrulea și până la al șaselea – și-a desfășurat activitatea pe plan politic, cultural și bisericesc. Istoriografia îi mai rămân încă datori cu evaluarea la adevăratele dimensiuni a activității și a contribuției sale la deșteptarea românilor «din somnul cel de moarte» și la inaugurarea unei epoci cu totul noi, prin fixarea unor obiective precise luptei de eliberare și tinerii spre unitate și unire”¹¹.

În aceste nuanțe de culoare a fost conturat chipul mitropolitului Andrei Șaguna de către toți succesorii săi în scaunul mitropolitan. Concluzia pe care noi, cei de azi, o putem formula este aceasta: chipul luminos al lui Șaguna este vrednic de a fi așezat în ramă și cinstit ca o sfântă icoană. Viața lui ni se înfățișează ca o jertfă adusă pe altarul slujirii lui Dumnezeu și oamenilor, apărării cu abnegație a drepturilor religioase, culturale și naționale ale celor pe care i-a păstorit cu multă iubire.

¹ Cuvântare la instalarea ca mitropolit, în *Telegraful Român* nr. 100/19-31 XII 1874, p. 389.

² Cuvântare rostită la comemorarea a 25 de ani de la moartea lui Șaguna, publicată în *Telegraful Român*, nr. 60/4-16 iunie 1898, p. 237.

³ Scrisoare adresată în 14 dec. 1886, publicată de Arhim. Teodor Scorobet împreună cu alte scrisori ale lui Șaguna, către Mețianu, *Revista Teologică*, nr. 3-4/1941, p. 186.

⁴ *Ibidem*, p. 187.

⁵ A se vedea: Mircea Păcurariu, *Cărturari sibiieni de altădată*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 188.

⁶ *Mitropolitul Andrei Șaguna: Scrieri comemorative la serbarea centenarului nașterii lui*, Editura Centrului mitropolitan Sibiu 1909, p. 453.

⁷ A se vedea *Revista Teologică*, nr. 8/1909, p. 389.

⁸ Cuvântarea de la instalarea ca mitropolit al Ardealului, în *Telegraful Român*, nr. 17-22, din 1-15 mai 1956, p. 6.

⁹ Prof. Nicolae, „Pomenirea Mitropolitului Andrei Șaguna”, în *Revista Teologică*, nr. 11-12/1933.

¹⁰ A se vedea vol. *Îlăsu Hristos, viața noastră*, Cuvântări, tâlcuiri și îndrumări, Sibiu 1973, p. 53-55.

¹¹ Antonie Plămădeală, *Calendar de inimă românească*, Sibiu, 1988, p. 224.

PASTORAȚIE ȘI MISIUNE

în țară, în Europa și peste tot în lume unde trăiesc români

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a ales, în ședința din 5 martie 2008, opt ierarhi pentru posturile vacante din tot atâtea eparhii din țară și străinătate. Rar s-a mai întâmplat în istoria noastră bisericească un fapt similar, ca să fie orânduiri deodată spre slujire atât de mulți ierarhi. Trebuie să vedem în această decizie de excepție o grijă sporită a Bisericii noastre pentru fiii ei duhovnicești, care datorită noilor stări de lucruri, se află răspândiți peste tot în Europa și în lume. Despre hirotonirea și instalarea câtorva dintre noii aleși am relatat în numerele anterioare ale „Telegrafului Român”, dorind să se păstreze în memorie un fapt demn de a fi cunoscut și de generațiile ce vor veni. În acest număr al publicației șaguniene venim cu relatări despre alte trei evenimente similare care s-au petrecut pe parcursul lunilor mai, iunie și iulie a.c.

I. Hirotonirea și instalarea Preasfințitului TIMOTEI LAURAN ca episcop al românilor ortodocși din Spania și Portugalia

Faptul că în Spania și Portugalia trăiesc și muncesc foarte mulți români a determinat Sfântul Sinod să adopte o hotărâre de înființare a unei Episcopii Ortodoxe Române și pentru aceste țări din sud-vestul Europei. Ce e drept că și până la acest moment, Biserica noastră, prin Mitropolia Ortodoxă Română pentru Europa Occidentală și Meridională, a purtat de grijă acestor frați de-ai noștri. Odată însă cu sporirea continuă a numărului lor au crescut semnificativ și problemele de ordin pastoral. Așa că, în 22 octombrie 2007, la propunerea înaltpreasfințitului Iosif, arhiepiscop și mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, Sfântul Sinod a aprobat înființarea unei Episcopii Ortodoxe Române pentru Spania și Portugalia, iar în 3 martie a.c., Adunarea eparhială a acelei eparhii nou-înființate, l-a ales

în funcția de episcop pe protosinghelul Timotei Luran, starețul Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” din Franța, exarh al Mănăstirilor din acea Mitropolie și consilier eparhial. În ședința din 5-7 martie a.c., Sfântul Sinod al B.O.R. a validat acea alegere.

În zilele de 24 și 25 mai 2008 au avut loc hirotonia și instalarea noului arhiepiscop, în orașul spaniol Alcalá de Henares, unde, cu acordul autorităților spaniole, urmează să fie construită o catedrală episcopală. La Sfânta Liturghie, din Duminică de 24 mai, soborul ierarhilor care au săvârșit hirotonia a fost alcătuit din nouă membri ai Sfântului Sinod al B.O.R. (Î.P.S. Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, Î.P.S. Serafim al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Centrale și de Nord, P.S. Siluan al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, P.S. Macarie al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, P.S. Ciprian Câmpineanul, episcop-vicar patriarhal, P.S. Vasile Someșanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, P.S. Marc Nemțeanul, episcop-vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, P.S. Sofian Brașoveanul, episcop-vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Centrale și de Nord și P.S. Justin Sigheteanul, arhieru-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului), la care s-a adăugat Î.P.S. Polycarp, mitropolit grec al Spaniei și Portugaliei. Acestor ierarhi li s-au alăturat în rugăciune și slujire mai mulți preoți ortodocși români din eparhiile din diaspora europeană. Numărul credincioșilor ortodocși români prezenți la eveniment a depășit cifra de 3000. Au luat parte și reprezentanți ai Statului român și ai autorităților locale. Nu au lipsit reprezentanții altor culte.

Mesajul P.F. Patriarh Daniel, citit de către P.S. Ciprian Câmpineanul, s-a voit a fi un „cuvânt de întărire în responsabilitatea slujirii arhieresti” pe care P.S. Timotei tocmai o începea în acea parte a Europei, pentru fiii duhovnicești de un neam și o lege cu cei din țara mamă.

Predica duminicală a fost rostită de către Î.P.S. Mitropolit Serafim al Europei Centrale și de Nord.

S-au citit mesajul Președinției României, al Guvernului român și al altor oficialități.

Î.P.S. Mitropolit Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, care a prezidat ceremonia de instalare a noului episcop a adresat de asemenea un cuvânt părintesc de sprijin și frățescă lucrare în cadrul Mitropoliei în care se circumscrie și noua eparhie.

Cu interes și vie emoție a fost ascultat apoi cuvântul noului episcop, P.S. Timotei Luran, care a dat expresie sentimentelor ce îl copleșeau în fața unei slujiri atât de înalte cum este cea a arhieriei. Prioritar, P.S. Sa își pune nădejdea în Dumnezeu, de la care vine tot harul și toată darea cea bună, dar s-a arătat încrezător că va primi sprijin și de la oameni.

Astfel a început, în binecuvântata zi de Duminică, 25 mai 2008, lucrarea de arhipăstorie a P.S. Timotei Luran, în Regatul Spaniei și frumoasa țară a Portugaliei.

P.S. TIMOTEI LAURAN – DATE BIOGRAFICE

S-a născut în 12 IV 1975 la Satu Mare, unde a urmat școala generală și Liceul teoretic „Ioan Slavici” (1989-1993); Studiile teologice la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (1993-1997). Tuns în mona-

hism în același an. Între 1999-2001, duhovnic al Mănăstirii „Acoperământul Maicii Domnului” din Franța, unde a urmat concomitent și cursurile de master la Institutul Ortodox „Saint Serge”. Între 2000-2001 a fost secretar și eclesiarh al Mănăstirii Nicula, iar între 2003-2004 a fost duhovnic al Mănăstirii „Nașterii Domnului” din Ciucea, jud. Cluj, de unde s-a transferat la Mănăstirea „Înălțarea Sfintei Cruci” din Malvialle, Franța. Din 2005 a fost stareț al Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” din Vilar, Franța precum și exarh al mănăstirilor din Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale.

Din cele de mai sus, rezultă că noul ierarh este beneficiarul unei temeinice pregătiri teologice dar și al unei bogate experiențe de viață duhovnicească și nu mai puțin un avizat cunoscător al spiritului european de cultură și civilizație.

II. Hirotonirea și instalarea primului episcop român pentru Australia și Noua Zeelandă, în persoana Preasfințitului MIHAIL FILIMON

Prezența românilor în Australia este confirmată în a doua parte a secolului al XIX-lea. Numărul lor a sporit după cel de Al Doilea Război Mondial, când nu puțini români au apucat calea exilului spre a scăpa de comunism. Comunități românești s-au constituit la Sydney, Melbourne, Adelaide, Brisbane și Perth. Se apreciază că în prezent ar trăi peste 30.000 de români în acest al cincilea continent de pe glob (Detalii despre diaspora românească din Australia a se vedea la pr. prof. dr. Dumitru Găină, Ortodoxia Românească în Australia, București, 2007).

Ca și în alte zone ale lumii, comunitățile românești din Australia și-au organizat parohii, aflate în relație canonică cu Biserica mamă. Primele parohii românești au fost înființate începând cu 1970. Patriarhul Justinian este cel care a trimis primii preoți să-i păstorească pe românii de pe continentul australian. Aceștia au înființat pe lângă bisericile parohiale și școli duminicale pentru cultivarea limbii și însușirea adevărilor credinței.

Ca și românii din Spania tot astfel au dorit și cei din Australia să aibă o organizare bisericească la nivel de episcopie. Sfântul Sinod a apreciat ca întemeiată o astfel de dorință și la aceeași ședință

din 5-7 martie 2008 a fost ales și primul episcop român pentru Australia, în persoana Arhimandritului dr. Mihail Filimon, la data respectivă vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Hirotonirea într-un arhieru a părintelui arhim. Mihail Filimon a avut loc în Duminică Floriilor în catedrala patriarhală din București și a fost săvârșită de către Î.P.S. Nifon, arhiepiscopul Târgoviștei, ca delegat al P.F. Patriarh Daniel, înconjurat de un sobor de ierarhi, preoți și diaconi, iar instalarea a fost fixată pentru 29 iunie, la sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, care în acest an a căzut într-o zi de Duminică. Acest eveniment s-a derulat în biserica ai cărei patroni sunt chiar Sfinții Apostoli Petru și Pavel, din Melbourne, devenită catedrală episcopală.

Pentru înfăptuirea actului instalării noului ierarh a fost delegat de către P.F. Patriarh Daniel, Î.P.S. dr. Laurențiu Streza, arhiepiscopul Sibiului și mitropolitul Ardealului, care a fost însoțit de către P.S. Ambrozio, episcopul Giurgului și arhimandritul Timotei Aioanei, consilier patriarhal.

La Sfânta Liturghie au slujit pe lângă ierarhii români și alți doi ierarhi ai locului și anume, P.S. Irineu, episcopul Eparhiei Ortodoxe Sârbe din Australia și Noua Zeelandă și P.S. Nicolae, episcop de Sitka, Anchorage și Alaska.

Gramata patriarhală de instalare a fost citită de către P.S. Ambrozio, episcopul Giurgului, iar Î.P.S. Laurențiu a săvârșit actul întronizării oferind noului episcop mantia, cârja și celelalte însemne chiriachale (sfânta Cruce, engolpionul și cârja), după care l-a așezat în scaunul episcopal din catedrală.

Î.P.S. Sa a rostit și cuvântul de învățătură pe marginea textului evanghelic al zilei și a prezentat importanța momentului, când frații noștri români din Australia și-au primit arhipăstorul, în persoana unui tânăr dar și vrednic ierarh, care le va fi povătuitor și sprijinitor pe calea către dobândirea mântuirii și păstrarea lor în unitatea credinței și a neamului din care au odrăslit. Așa precum copiii care atunci când ajung maturi nu se înstrăinează de familia în care s-au născut, tot astfel și noi românii, ajunși prin concursul de împrejurări să trăim pe alte meleaguri, nu trebuie să ne înstrăinăm de țară și neamul nostru pentru că dacă s-ar întâmpla un astfel de lucru ar însemna să ne înstrăinăm de noi înșine. Trebuie însă să ne aducem aminte și de povățuirea pe care proorocul Ieremia a dat-o compatrioților săi evrei, aflați în exilul babilonic, în secolul VI î.d. Hr. El le-a transmis, printr-o scrisoare, acest cuvânt părintesc de întărire: „Așa zice Domnul Savaot, Dumnezeu lui Israel, către toți robii pe care i-am strămutat din Ierusalim la Babilon: Zidiți casă și trăiți; faceți grădini și mâncați roadele lor! Luați femei și nașteți fii și fiice! Fiilor voștri luați-le soții iar pe fiicele voastre măritați-le ca să nască fii și fiice, și să nu vă împuținați acolo unde trăiți, ci să vă înmulțiți. Căutați binele țării în care v-am dus robii și rugați-vă Domnului pentru ea, că de propășirea ei atârână și fericirea voastră” (Ier. 29, 4-7).

Frații noștri români de Australia nu se află în stare de robie în acest continent. Din contră, mulți dintre ei și-au părăsit țara pentru greutățile pe care contextul istoric le-au cauzat la ei acasă. Astăzi, Sfânta noastră Biserică le trimite acestor fii duhovnicești strămutați în pământ străin, nu numai o scrisoare, care a existat și aceasta sub forma gramatei patriarhale de instalare, ci le trimite chiar un părinte duhovnicesc, un păstor de suflete, care să fie pentru ei ceea ce au fost profeții Iezechiel și Daniel pentru evreii din Babilon. Așa cum acei doi profeți i-au ajutat pe compatrioții lor aflați în exil să nu-și piardă identitatea națională, să nu-și piardă credința, ci să-și împlinească rostul acolo unde trăiesc, tot așa și noul episcop român este gata pentru a se pune în slujba fiilor săi duhovnicești, a românilor australieni, spre a-i ajuta să rămână statornici în credința lor și să se integreze în noile realități ale locului unde trăiesc. P.S. Mihail a și dovedit că și-a înțeles menirea hotărâtă de Sfântul Sinod, începând de îndată după sosirea în Australia o vizită canonică pe la toate parohiile românești.

La instalarea noului episcop au fost de față și ambasadorii României la Canberra și Sidney, fiecare dintre Domniile lor prezentând mesajul Președinției României și pe cel al Guvernului român. Au fost prezenți în catedrală și reprezentanți ai autorităților australiene, ca și slujitori ai altor confesiuni.

Lucrarea noului ierarh în Australia a început de îndată după instalare, prin convocarea Adunării eparhiale, care a hotărât înființarea unor noi parohii românești, a unei mănăstiri și a unui centru cultural-pastoral, care să poarte numele academicianului român pr. prof. Dumitru Stăniloae. S-a hotărât, de asemenea, editarea unei publicații eparhiale.

P.S. DR. MIHAIL FILIMON – DATE BIOGRAFICE

S-a născut în 25 ianuarie 1968, în loc. Matca, jud. Galați. Cursurile liceale le-a frecventat la Tecuci, între 1978-1982. În 1984 devine frate de mănăstire la Cernica, unde va fi tuns în monahism în ianuarie 1984. De acolo s-a transferat la Mănăstirea Curtea de Argeș. Între 1987-1991 a studiat la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, unde și-a luat licența și unde și-a început și studiile de doctorat, pe care le-a continuat la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca. Din 1991 și până în 1993 a fost cadru didactic la Seminarul Teologic din Turnu Măgurele (un an școlar) și la Seminarul Teologic din Pitești (tot un an școlar). A beneficiat apoi, începând cu 1993, de o bursă de specializare la Facultatea de Teologie a Universității din Tesalonic, unde a elaborat teza de doctorat cu titlul: „Slujirea

(continuare în p. 5)

Pr. prof. dr. Dumitru ABRUDAN

PASTORAȚIE ȘI MISIUNE

(urmare din p. 4)

catehetică a Bisericii Ortodoxe Române în sec. XX". Din 1999 a fost încadrat prin concurs ca lector la Facultatea de Teologie „Sfânta Filoteia” a Universității din Pitești. Concomitent cu activitatea didactică a îndeplinit și funcția de consilier cu problemele de învățământ religios în Episcopia Argeșului și Muscelului. În iulie 2003, părintele Mihail Filimon, ridicat între timp la rangul de arhimandrit, a plecat în America, unde i s-a încredințat stăreția Mănăstirii ortodoxe române „Înălțarea Domnului” din Detroit. S-a reîntors în țară în 2008, când a fost ales episcop al românilor din Australia.

III. Hirotonirea și instalarea P.S. MACARIE DRĂGOI ca episcop al Episcopiei Ortodoxe Române pentru Europa de Nord, cu sediul la Stockholm-Suedia

La aceeași ședință sinodală din 5 martie 2008, a fost ales și ierarhul noii Episcopii Ortodoxe Române pentru Europa de Nord, care va avea în subordonare canonică parohiile românești din Suedia, Norvegia, Finlanda și Danemarca.

Tot patriarhul Justinian a fost acela care a trimis primii preoți ortodocși români la frații noștri stabiliți acolo după cel de Al Doilea Război Mondial. Ne aducem aminte de vrednicul de pomenire prof. Alexandru Ciurea, de la Institutul Teologic Universitar din București, care a

organizat prima parohie ortodoxă românească la Stockholm, iar mai pe urmă alte două parohii la Göteborg și Malmö. Cele trei parohii mai aveau și zece filii în Suedia, Finlanda, Norvegia și Danemarca.

Pe tot parcursul anilor numărul românilor din țările nordice a crescut foarte mult și odată cu ei și cerințele de ordin spiritual. Dorința lor de a avea o organizare bisericească temeinică a fost primită și susținută cu fermitate de P.F. Părinte Patriarh Daniel și de către întreg Sfântul Sinod. Așa se face că, în acea ședință sinodală la care ne-am referit, a fost ales, ca episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, părintele arhimandrit dr. Macarie Drăgoi, om cu pregătire teologică temeinică în țară și străinătate și cu o experiență duhovnicească și pastoral-misionară tot atât de solidă.

Hirotonirea într-un arhiereu a avut loc în ziua de 2 mai, la „Izvorul Tămăduirii”, în catedrala mitropolitană din Cluj-Napoca, fiind săvârșită de către Î.P.S. Bartolomeu Anania, înconjurat de un sobor de 11 ierarhi din țară și străinătate (Î.P.S. Serafim Joantă, Mitropolitul Germaniei și al Europei Centrale și de Nord, Î.P.S. Andrei, arhiereu al Alba-Iuliei, P.S. Nicodim, episcopul Severinului și Strehaiei, P.S. Sebastian, episcopul Slatinei, P.S. Petroniu, episcopul Sălajului, P.S. Ciprian Câmpineanu, episcop-vicar patriarhal, P.S. Irineu Bistrițeanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Clujului, P.S. Vasile Someșanu, episcop-vicar al aceleiași Arhiepiscopii, P.S. Marcu Nemțeanu, episcop-vicar al Mitropoliei Europei Occidentale și Meridionale, P.S. Sofian Brașoveanu, episcop-vicar al Mitropoliei orto-

doxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord, P.S. Justin Sigheteanu, arhiereu-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului.

Instalarea la Stockholm, în regatul Suediei a avut loc în data de 6 iulie 2008.

Sfânta Liturghie a fost oficiată de către un sobor de ierarhi alcătuit din Î.P.S. Nifon, arhiereu și mitropolit al Târgoviștei și exarh patriarhal, delegatul P.F. Patriarh Daniel, Î.P.S. Serafim, mitropolitul Germaniei și Europei Occidentale și de Nord, P.S. Dositei, episcopul sârbilor din Scandinavia și Marea Britanie, P.S. Ambrozio, episcopul Giurgiului, P.S. Siluan, episcopul Episcopiei Ortodoxe Române din Italia, P.S. Timotei al Episcopiei Ortodoxe Române din Spania și Portugalia, P.S. Sofian Brașoveanu, episcop-vicar al Mitropoliei Germaniei.

Răspunsurile liturgice au fost date de către o corală a tinerilor din Spermezeu, satul natal al episcopului Macarie și de către Corala „Psalmodia Transilvanica” a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Mulțimea credincioșilor ortodocși români din toată Europa a marcat cu prezența importanța momentului.

La sfârșitul Sfintei Liturghii a avut loc ceremonialul intronizării, după care au fost citite mesaje din partea P.F. Părinte Patriarh Daniel, a Președinției României, a Primului Ministru al Guvernului român.

Cu prilejul prezenței la Stockholm, Delegația Bisericii Ortodoxe Române a făcut o vizită la Primăria din capitala suedeză, la Palatul regal, la mai multe obiective cu caracter eclesial și cultural.

În după-amiaza intronizării, a avut loc un concert de muzică religioasă românească în catedrala ortodoxă sârbă.

Mulțimea credincioșilor ortodocși români din toată Europa a marcat cu prezența importanța momentului iar Ambasada României din Stockholm a oferit o recepție, în seara aceleiași zile.

P.S. DR. MACARIE DRĂGOI – DATE BIOGRAFICE

S-a născut în 9 mai 1977, în localitatea Căianu Mic din județul Bistrița-Năsăud. A urmat școala generală în Spermezeu, din același județ, iar apoi a absolvit Seminarul teologic „Sfântul Mitropolit Dosoftei” din Suceava. Studiile universitare le-a făcut la Facultatea de Teologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Tot aici a urmat și studiile de doctorat, la specializarea Istoria Bisericii Române. A activat vreme de cinci ani ca secretar de cabinet al Î.P.S. arhiereu și mitropolit Bartolomeu. În 2003 a fost călugărit la Mănăstirea „Sf. Ioan Botezătorul” din Alba Iulia iar mai apoi a fost hirotonit ieromonah pe seama catedralei „Reîntregirii” din Alba-Iulia. A urmat studii de specializare la Universitățile din Leeds și Durham, din Marea Britanie (între 2004-2005). Acolo, în Anglia, la Mirfield-Leeds a înființat o parohie ortodoxă română, cu două filii la Manchester și Corby. După întoarcerea în țară, în 2005 a fost numit eclesiarh al catedralei din Cluj-Napoca și redactor la Postul de Radio „Renașterea”. Concomitent a predat Religia la Școala generală „Ioan Bob”, din Cluj-Napoca. Tot pe linie didactică, a activat ca preparator și duhovnic la Facultatea de Teologie din Alba-Iulia. Se cuvine menționată și activitatea de cercetare, concretizată în publicarea de cărți, studii și articole.

*

Cele trei evenimente bisericești menționate până aici reprezintă o confirmare a faptului că Biserica noastră se află pregătită pentru tot lucrul cel bun, căutând să răspundă tuturor cerințelor și problemelor specifice timpului de acum. Misiunea ei este mereu îndreptată spre filii ei duhovnicești, oriunde în lume s-ar afla aceștia. Este aceasta o îndatorire spre care o povățuiește Hristos Domnul, Marele Arhiereu și Mântuitorul sufletelor noastre.

Am folosit ca surse de informație pentru relatarea acestor evenimente câteva însemnări primite prin bunăvoința părintelui arhim. Timotei Aioanei, consilier patriarhal, precum și alte câteva materiale din publicații eparhiale precum „Candela Moldovei” (nr. 1-4/2008) și „Renașterea” din Cluj-Napoca (nr. 5/2008). Ne-au fost de folos și relatări din numere anterioare ale „Telegrafului Român”.

O vizită a lui ANDREI ȘAGUNA în două sate din marginine: Boița și Porcești (Turnu Roșu)

Vrednicia unui neam o mărturisesc atât vitejii pe care i-a avut de-a lungul timpului cât și bărbaii luminați și plini de hotărâre care au luptat în vremuri de restriște pentru luminarea lui ca și pentru libertate.

Neamul nostru românesc numără în istoria sa zbuciumată, bărbai plini de toată vrednicia și martiri care s-au jertfit pentru credință și pentru neam.

Și în viața Bisericii noastre străbune lucrurile s-au petrecut la fel „Când a fost mai mare lipsă de un arhiereu înțelept și energic care să poată povățui corabia Bisericii ortodoxe române din Ardeal, și în vârtejul valurilor celor mai potrivnice spre limanul mântuirii, când a sosit „plinirea vremii” atunci s-a milostivit bunul Dumnezeu și a trimis românilor ardeleni pe cel mai vrednic și mai însemnat dintre toți arhierii Bisericii noastre ortodoxe, pe Andrei Șaguna”. Așa își începea acum peste 85 de ani excursul său despre mitropolitul Andrei Șaguna istoricul și omul de cultură Ioan Lupaș, fost protopop al Săliștei, cel care a închinat una dintre cele mai frumoase și mai trainice monografii acestui mare bărbat al neamului și al Bisericii.

Se împlinesc în acest an – mai precis în decembrie – 200 de ani de la nașterea acestui mare corifeu care prin voia proniei cerești a venit aici în Transilvania în grele vremuri pentru Biserica și pentru națiunea română și s-a făcut „începător întru toate”, atât în viața bisericească cât și socială.

Șaguna a iubit mult Biserica străbună ca și pe credincioșii săi. Acest lucru rezultă din activitatea sa complexă și variată ce a depus-o conștient de rolul acesteia în culturalizarea și spiritualizarea maselor.

Încă de la venirea sa în Ardeal, în anul 1846 ca vicar, Șaguna a început să facă vizite în eparhie, pe care le-a continuat apoi cu folos până la îmbolnăvirea și moartea sa.

Astfel în 1847, Șaguna pe atunci vicar face o vizită în frunțașă comună Boița din apropierea Sibului unde i se și face o primire triumfală, fiind întâmpinat de toată suflarea satului îmbrăcată în haine de sărbătoare, cu cântece și flori ca un adevărat rege. Șaguna este plăcut impresionat de dragostea sinceră și curată a locuitorilor ca și de starea înfloritoare a comunei, găsind aici minți luminate și negustori întreprinzători care-l vor ajuta mult în activitatea sa mai ales cea economică.

În Boița, Șaguna întâlnește un compatriot macedonean, pe marele negustor Jenake Mihail cel care îl va ajuta pe Șaguna, împreună cu negustori boiceni, la cumpărarea caselor din Str. Mitropoliei din Sibiu, precum și la cumpărarea tipografiei eparhiale ca și a altor clădiri ce există până astăzi.

Negustorul Jenake – spun contemporanii – ar fi contribuit cu suma de 50.000 de coroane la cumpărarea edificiului mitropoliei din Sibiu. Pentru acest motiv vizitele lui Șaguna s-au înmulțit în Boița, de multe ori, spuneau bătrânii, își serba ziua numelui (30 noiembrie) la negustorii boiceni și ar fi vrut să fie înmormântat chiar lângă biserica din comună, dar un conflict cu preotul paroh de acolo a dus la zădărnicierea acestui plan.

Ioan Bobeș din Boița (n. 1849) – relatea prin anii 1920 – profesorului Ioan Albescu, cel care a scris o monografie a comunei, despre vizitele lui Șaguna la Boița descriindu-l ca pe un „om corpolent, cu barbă mare și voce puternică, parcă-l aude zicând «vrednic este!» de răsună întreaga biserică” atunci când slujea și hirotonea câte un preot.

Șaguna a ținut mult la comuna Boița, fiindu-le boiceniilor ca un adevărat părinte.

Spuneau bătrânii satului că atunci când sașii din Tâlmăciu au răpit boiceniilor doi munți, „Fărcașul” și „Plaiul Pietrelor”, ajungând la judecată, boiceni s-au dus la Șaguna să-i ceară sfat și iertare de jurământ. Acesta dezlegându-i i-a îndemnat „să nu lase capra în mijlocul grădinii”, aluzie la pretențiile exagerate ale sașilor de a pune mâna pe bunurile comunei Boița.

În anul 1852, împăratul Francisc Iosif I vizitează sudul Ardealului și împreună cu episcopul Andrei Șaguna „consilier intim” al său fac o vizită la Boița unde li se face o primire împărmăscă. Vizitează impunătoarea biserică din comună, sfârșită de episcopul Vasile Moga în 1825, apoi

merg cu suita la pasul Turnu Roșu unde poposesc la o fântână ce până astăzi poartă numele de „Fântâna împăratului” și apoi la Râu Vadului unde împăratul Francisc Iosif I se întâlnește cu domnitorul Țării Românești.

Deși spre sfârșitul vieții relațiile lui Șaguna cu boiceni s-au mai răcit, totuși acesta lasă între ceilalți bărbai de încredere pentru vegherea și executarea dispozițiilor testamentare și trei negustori boiceni: pe Ioan Rotariu, Aleman Cloajă și Ioan Popovici, iar după moartea acestora pe Ioan Bobeș, Ioan Cloajă și Radu Istrate.

În 1853 mitropolitul Andrei Șaguna îl chemă la Sibiu pe preotul Ioan Bobeș din Boița – fost învățător școlit la București pe speșele Mitropolitului Neofit al Ungrovlahiei – ca profesor de muzică bisericească la Seminarul înființat de Șaguna unde va activa trei ani (1853-1856) și acesta va fi cel de la care va culege muzica celor 8 glasuri profesorul Dumitru Cunțan cum însuși recunoaște în prefața ediției din 1890. În același an 1847, după vizita primă a lui Șaguna ca vicar la Boița, acesta a vizitat și comuna vecină de peste Olt, Porcești (azi Turnu Roșu) cu vechea ei biserică ctitorită de Matei Basarab. Vizita canonică a avut loc în ziua de 14/26 iulie 1847 și este consemnată într-o notiță scrisă de Șaguna pe actul stolar al preoților:

„La anul 1847 fiind la canonică vizitație am văzut”.

Andrei Șaguna, Arhimandrit general vicariu, ca și în Consemnarea din Protocolul de ședințe: „Anul 1847 în 14/26 iulie 1847, când a fost Măria Sa Domnul general Vicarius Andrei Șaguna aicea la noi în canonică vizitație au fost așezați 3 titori (epitropi) și a fost hotărât ca din acești trei Toma Chidu să ție lada bisericii cu banii acasă cu grija asigurată”, semnată de preoții Toma Filip și Vasile Simion ca și de Judele Vasile Laslea și alți 37 de participanți.

Din popor se știe că ziua venirii lui Șaguna la Porcești a fost o zi frumoasă, credincioșii în frunte cu preoții, cu învățătorul și cu judele satului Toma Leucă au ieșit în întâmpinarea lui la trecătoarea de peste Olt lângă Boița.

Șaguna se afla în trăsura lui trasă de doi cai iar brudarii cu podul plutitor așteptau să-l urce, când datorită diferenței de nivel dintre podul plutitor și malul Oltului, caii s-au opintit și rupându-se un șurub al trăsuri, aceasta s-a rupt în două iar partea a doua a ei în care se afla și Șaguna era gata să se prăvălească în apă, dacă nu era oprită la timp de brudari.

Cei prezenți spun că Șaguna ar fi exclamat cuvintele: „de azi înainte piciorul meu nu va mai călca pe acest pod plutitor” și s-a ținut de cuvânt. Trăsura a fost reparată în satul Boița de un fierar iar judele din Porcești l-a invitat pe Șaguna în trăsura sa și așa au purces la drum. În timpul călătoriei de aproximativ 2 km judele i-a arătat pe câmp o troiță ridicată de el, la care Șaguna ar fi replicat următoarele: „Fiule, rău ai făcut că ai așezat-o aici lângă altă cruce. Am auzit că vă judecați cu sebeșenii (locuitorii din Sebeș de Jos) de aproape 100 de ani pentru granița hotărului vostru. Mai bine vă împăcați cu ei și să fi așezat crucea aceasta pe granița hotărului cu care v-ați împăcat”.

Șaguna prin sfaturile pe care le-a dat la fața locului ca și prin întâmplarea relatată a rămas multă vreme în amintirea locuitorilor de aici. Iată deci două crâmpie din vasta și bogată activitate pe care Mitropolitul Andrei Șaguna a desfășurat-o ca și conducător spiritual al românilor ardeleni.

În decursul arhipăstoririi sale, el a făcut zeci și zeci de vizite canonice în eparhia sa atât de întinsă, a sfințit biserici și școli, a liturghisit și a predicat poporului pe limba lui Cuvântul lui Dumnezeu.

Fie ca acum la împlinirea a 200 de ani de la nașterea sa să-i închinăm un gând cucernic de rugăciune și de venerație și îngenuchiați la mormântul său din Rășinari Sibului să murmurăm cuvintele imnului închinat Lui: „Da, Andrei, tu n-ai murit”.

Bibliografie: Dr. Ioan Lupaș, Mitropolitul Andrei Șaguna, Sibiu 1923; Ion Albescu, Însemnări despre școala mea, Sibiu 1934; Idem, Boița – Monografie istorică, Sibiu 1990; Pr. Dr. Andrei Gălea, Biserica din Porcești, Sibiu 1995.

† VISARION, Episcopul Tulcii

URME DIN TRECUT

Mănăstirile ortodoxe dispărute Județul Sibiu

2. SCHITUL FOLTEA. Nu departe de localitatea Săliște, în munții din apropiere, a fost ridicat schitul Foltea, o așezare monastică cu puternice rezonanțe în istoria spiritualității transilvănene, rămânând peste veacuri un avanpost al integrității naționale și religioase.

Istoricul zidirii. Potrivit tradiției schitul de la Foltea, amplasat pe „Valea Sibiului” își are originea încă de la sfârșitul secolului al XVI-lea, începutul secolului al XVII-lea, dăruind însă din dispoziția autorităților austriece la 12 mai 1786, după ce în prealabil a scăpat de la distrugerea comandată de generalul austriac Buccow din anul 1761. În 1744 sosește la Săliște călugărul sârb Visarion Sarai, care propovăduia ideea luptei împotriva uniaticismului și a păstrării credinței strămoșești. S-a oprit și la Fântâna Foltii, fapt consemnat de tradiția locală sub forma unei legende. De asemenea, trecerea acestuia a fost menționată și pe placa de marmură a Bisericii Eroilor de la Foltea, unde Visarion este numit „apostolul ortodoxismului”, precum și în cronică rimată *Plângerea sfintei mănăstiri a Silvasului din Eparhia Hațegului din Prislop*. Influența lui a fost hotărâtoare pentru respingerea presiunilor tot mai brutale exercitate de autoritățile austriece de a accepta unirea cu Biserica Romei. Schitul de la „Fântâna Foltii” păstra inscripția din turn: „Cu ajutorul lui Dumnezeu s-a reînnoit acest sfânt lăcaș al izvorului Precistii, ce s-a găsit la 1744, prin descoperirea sfântului pustnic. Titori mai mulți făcători de bine, cari sunt înscrși în cartea vieții. Anul 1861 august 15”.

Ca urmare a rezistenței insuflă de Visarion Sarai, săliștenii nu numai că au boicotat vizita episcopului unit Inochentie Micu, însoțit de teologul iezuit Balogh, refuzând să participe la slujbă, ci localitatea, devenită centru al mișcărilor împotriva unirii, avea să fie numită de uniți *caput malorum*. Călugări și alți reprezentanți ai vieții monahale au viețuit la Foltea (sau Biserica Eroilor de mai târziu), precum și în chilii mai retrase, o parte dintre ele din apropierea unei alte biserici săliștene, cea din Gru, fondată în 1742. Prin toate aceste modeste încercări viața monahală din jurul Săliștei a reușit, cu sacrificii sau mici întreruperi, să supraviețuiască.

O mențiune aparte trebuie să facem și asupra bisericii din Gru, ridicată în 1742 cu cheltuiala, osteneala și în grădina fraților Cădea: Dumitru, Oprea și Stana, după cum rezultă din inscripția celor două discuri de cositor ale bisericii: „*este a Mănăstirii de Săliște a Kândeștilor 1742*” și „*este a beszeritsi de Szăliște a Kândeștilor 1742*”, ca și pe crucea veche din stânga intrării. A fost construită de la început ca mănăstire, după ce singura biserică existentă (cea din Vale) le-a fost luată ortodocșilor de către autorități și atribuită uniților. Lăcașul de cult, care poartă hramul „Sf. Ioan Botezătorul”, a suferit, în anul 1816, unele modificări, fiindu-i adăugate turnul clopotniță și tinda, fapt reliefat și de pisania datată la 30 septembrie 1820.

Mai târziu, pe locul fostei biserici mănăstirești a fost zidit, între anii 1922-1923, Schitul

Eroilor, în memoria ostașilor căzuți pentru apărarea patriei în Primul Război Mondial, numele lor fiind menționat pe două plăci, în dreapta și în stânga ușii de intrare în pronaos. De asemenea și placa de marmură de deasupra intrării ne furnizează unele informații: „1744-1922. Biserica Eroilor, clădită la anul 1922-1923 pe locul bisericești Foltea unde s-a adăpostit în anul 1744 apostolul ortodoxismului călugărul Visarion, în zilele M. S. Regelui Ferdinand I, Mitropolit al Ardealului Dr. Nicolae Bălan, la stăruințele protopopului Dr. Dumitru Borcea, Nicolae Simion, inginer Dumitru Marcu, Ilie Martin, episcop D. Ghiboi, din ofertele credincioșilor sălișteni”.

Reprezentanți ai monahismului săliștean. Ca un element aparte de monografia schitului de la Săliște putem menționa faptul că atracția spre modul de viață înțelegând a fost exercitat și asupra altor locuitori din zonă. De pildă, din localitatea Săliște a fost originar și un monah al secolului al XIX-lea, Procopie Pătruț, intrat în monahism în anul 1849, la schitul Cheia, județul Vâlcea, mai târziu reîntors, în această calitate, pe plaiurile natale, activând pe timpul lui Șaguna ca învățător și cantor bisericesc. Și-a îndeplinit pe mai departe pravila vieții călugărești, propovăduind pe Hristos atât prin grai cât și prin opera sa: versuri, miniaturi, iconografie, manuscrise caligrafiate de el, după exemplare aduse de peste munți, cu vieți de sfinți și mucenici ai ortodoxiei. De asemenea știm că biserica de piatră de la mănăstirea Stănișoara a fost reconstruită de ieromonahul stareț Teodosie din Săliște (1807-1809), pentru ca un alt călugăr săliștean să fie pomenit la aceeași mănăstire în 1872. Apoi, în anul 1873 din cele 60 de călugărițe, care formau obștea monahală de la Horezu, 27 erau din Săliște, printre ele numărându-se și Eufrosina Șteflea. Monahismul athonit și cel de la Locurile Sfinte a exercitat asupra săliștenilor o atracție aparte, astfel încât în secolul al XIX-lea, întâlnim numele unor reprezentanți din această parte a țării: Pătruț Hanciu pleacă la Ierusalim, iar după ce ajunge din nou acasă se îndreaptă spre mănăstirea Vălenii de Argeș; Dumitru Ghibu Ghiboi (al cărui nume apare și pe placa actualei biserici a schitului Foltea), după o călătorie la Ierusalim se închinoviază la mănăstirea Turnu; Teodosie Domnariu, fiu al satului Săliște, s-a călugărit la Muntele Athos. Iată, așadar, că modul de viață monahal a fost bine reprezentat în Mărginimea Sibiului, în hotarul săliștenilor. Aceasta fără a mai pune la socoteală călugării și călugărițele (numele lor îl vom aminti într-un alt context), care după intrarea în monahism, rămăneau în apropierea localității de care aparțineau.

Monahi și monahii ai schitului Foltea. Dintre viețuitorii acestui așezământ, al chiliilor de la Gru și în alte locuri din zonă, amintim pe: Dumitru Borcea, descendent al unei familii de oiieri bogați, călugărit la bătrânețe sub numele de David; Ioan Morariu (1829-1890), pictor de icoane, cruci și iconostase; călugărul Țintea din Gru preocupat de sculptura în lemn; Picu Pătruț (1818-1872). Acestora li se alătură și alți reprezentanți ai monahismului din secolul al XX-lea, precum: ieromonahul Dometie, venit de la Muntele Athos, între 1920-1930; Mihail Purdescu de la Brâncoveni între 1949-1957, apoi schimonahia Caliana, venită de la mănăstirea Călinești, Argeș, viețuind la Foltea în perioada 1940-1950; iar dintre cei care au activat după Decretul de Stat cu nr. 410/1959 amintim pe rasofoarul Nicodim și monahul Filip.

Bibliografie selectivă: Ioan Lupaș, *Câteva pagini din trecutul comunei Săliște. Schiță istorică*, Sibiu, 1903, p. 14; Ștefan Metes, „Viața bisericească a românilor din scaunul Săliștei (Sibiu)”, în *M.A.*, an 15, 1969, nr. 9-10, p. 652; Onisifor Ghibu, „Din viața noastră. Scriitorul-ascet Picu Procopie Pătruț din Săliște”, în *Telegraful Român*, an 53, 1905, nr. 80, 81, 82, 83, 86.

Dr. Sebastian Dumitru CÂRSTEA

DIN ACTUALITATEA BISERICESCĂ PANORTODOXĂ

Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I la sărbătoarea Tronului Bisericii Romei

În perioada 27-30 iunie a.c., Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I a participat, ca răspuns la invitația Papei Benedict al XVI-lea, la sărbătoarea Tronului Bisericii Romei, praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, ca și la deschiderea sărbătorilor anului Sfântului Apostol Pavel; după cum se cunoaște, anul acesta se împlinesc 2000 de ani de la nașterea Apostolului neamurilor; motiv pentru care Biserica Romei a declarat anul 2008 ca an comemorativ al Sfântului Apostol Pavel.

Patriarhul Bartolomeu I a fost însoțit pe parcursul acestei vizite de către Mitropolitul Ghenadie al Italiei, Mitropolitul Ioan de Pergam, ca și de Arhiepiscopul Antonie de Ierapoleos al Bisericii Ucrainene din America.

Pe data de 28 iunie dimineața, a avut loc o discuție personală de 45 de minute a Patriarhului Ecumenic cu Papa Benedict al XVI-lea, după care Patriarhul Bartolomeu I a prezentat Papei

delegația care îl însoțea, afirmând totodată că: „Praznicul Apostolilor Petru și Pavel oferă posibilitatea pecetuirii legăturii celor două Biserici în scopul reconcilierii și al întăririi solidarității dintre ele”. În seara aceleiași zile, Patriarhul Ecumenic a participat în bazilica Sfântul Pavel la deschiderea oficială de către Papa Benedict al XVI-lea a anului 2008 ca an închinat Sfântului Apostol Pavel.

În cuvântul pe care Patriarhul Ecumenic l-a rostit pe data de 29 iunie, în bazilica Sfântul Petru, s-a făcut referire la vizita Papei Benedict al XVI-lea la Constantinopol, cu ocazia praznicului Sfântului Apostol Andrei din anul 2006, ca și la faptul că Răsăritul îi cinstește pe Sfinții Apostoli Petru și Pavel neseperați unul de celălalt. Legat de Dialogul Teologic „în credință, adevăr și dragoste” dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Catolică, Patriarhul Ecumenic a afirmat că acesta își urmează cursul pozitiv, în ciuda problemelor existente.

Revenirea Sanctității Sale la Fanar a avut loc pe data de 30 iunie.

Vizita în Ghana a Preafericitului Părinte Teodoros al II-lea, Patriarhul Alexandriei și al întregii Africi

Patriarhul Teodor al II-lea al Alexandriei și al întregii Africi a efectuat în perioada 25 iunie-2 iulie a.c. prima sa vizită în Ghana, ca Întăistător al Patriarhiei Alexandriei, Preafericirea Sa fiind însoțit pe parcursul acestei vizite de către Mitropolitul Alexandru de Nigeria și de către episcopul Damaschin de Ghana. Această vizită e datorată în principal împlinirii a 25 de ani de misiune ortodoxă în această țară.

Odată ajuns la Acra, capitala Ganei, Patriarhul Alexandriei a subliniat în cadrul Conferinței de Presă programată, importanța extraordinară a prezenței Bisericii Ortodoxe pe continentul african, prezență care nu e de natură propagandistică, ci are drept scop liniștirea suflătească a celor care îmbrățișează credința ortodoxă. Preafericirea sa s-a referit apoi, la activitatea celor 25 de comunități ortodoxe din Ghana, la asistența medicală care le este oferită locuitorilor, ca și la programul de educație teologică a celor care doresc să slujească Ortodoxia locală.

În după-amiaza zilei de 26 iunie, Patriarhul Teodor al II-lea a inaugurat la Acra, în apropierea Episcopiei, o impunătoare clădire care va servi drept

școală de teologie pentru toți cei interesați, după ce în prealabil a avut loc o slujbă de mulțumire în catedrala Schimbarea la Față a Episcopiei de Ghana.

Pe data de 29 iunie, Preafericirea Sa a sfințit biserica cu hramul „Sfântul Nicolae”, din portul Tema, biserică ridicată de comercianții greci din acea zonă, afirmând faptul că: „Suflul grecului uită de greutatea atunci când e vorba să-și construiască biserică chiar și la cel mai îndepărtat colț al pământului”.

În ziua de 30 iunie, Patriarhul Alexandriei a fost primit de către președintele Ganei, dl. John Kufor, care și-a exprimat bucuria de a-l cunoaște personal pe Întăistătorul alexandrin, mulțumindu-i totodată pentru felul în care Biserica Ortodoxă înțelege să le fie aproape locuitorilor țării. Cu această ocazie, Patriarhul Teodor al II-lea i-a mulțumit președintelui Ganei pentru sprijinul pe care îl acordă lucrării misionare a Bisericii Ortodoxe în Ghana, exprimându-și satisfacția și pentru progresul și dezvoltarea economică pe care Ghana o cunoaște în această vreme.

Patriarhul Alexandriei a revenit în Egipt pe data de 2 iulie, nu înainte de a boteza zece persoane în biserica cu hramul Sfinților Apostoli Petru și Pavel din orașul Late.

Preafericitul Părinte Alexei al II-lea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe a Rusiei a prezidat lucrările Sinodului General al episcopilor ruși

La începutul lunii iulie s-au încheiat, sub conducere Preafericitului Părinte Alexei al II-lea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe a Rusiei, lucrările Sinodului General al episcopilor ruși, eveniment care are loc o dată la patru ani. Tema discursului Preafericirii Sale a constituit-o: „Ortodoxia și grija față de familie”, abordare pe parcursul căreia s-a făcut o prezentare elaborată a crizei familiei în lumea contemporană. Patriarhul Moscovei s-a referit la concubinaj, la numărul mare de divorțuri, la problema avortului și la derapajul demografic din Rusia. Potrivit Preafericirii Sale: „Propagarea concubinajului fără a exista unirea prin Taina nunții certifică indiferența cuplurilor în a accepta responsabilitatea unuia pentru celălalt, ca și față de viitorii copii”. Încercarea rezolvării crizei demografice doar prin mijloace economice, fără a se încerca vindeca-

rea unor insuficiențe spirituale este sortită eșecului, a declarat Patriarhul Moscovei. Și aceasta deoarece: „Izvoarele crizei nu sunt numai în portofel, ci și în suflurile oamenilor”. Patriarhul Alexei al II-lea nu a uitat să amintească și de activitatea Parlamentului European de la Stasbourg, care încurajează libertinajul și susține căsătoriile între persoane de același sex, care în anumite țări sunt considerate legale, forțând astfel societatea în a nu le mai considera un păcat. În acest sens, Sinodul General al episcopilor ruși a emis un document în legătură cu înțelegerea ortodoxă a drepturilor omului.

Amintim faptul că prelegerea Mitropolitului Kiril de Smolensk și Kaliningrad, Președintele Departamentului pentru Relațiile Externe al Patriarhiei Moscovei, s-a axat pe critica interpretării canonice a problemei diasporei de către Patriarhia Ecumenică.

(continuare în p. 8)

Dr. Ștefan TOMA

BISERICA ANGLICANĂ. Neliniști în ajunul Conferinței de la Lambeth

Comuniunea anglicană mondială, care îi reunește pe toți episcopii acestei Biserici din lume, programează, din zece în zece ani, forumul său decizional, care este Conferința de la Lambeth. Se numește astfel această Conferință deoarece se întrunește în Palatul Lambeth din Londra, reședința Primatului Angliei (a doua reședință oficială, după cea din Canterbury).

Anul 2008 reprezintă împlinirea unei noi decade, când urmează să se întrunească, în această vară, Conferința menționată. În ajunul acesteia, Biserica Anglicană se află însă divizată mai mult ca niciodată. Aproximativ 280 de episcopi anglicani, aparținând diocezelor conservatoare din diferite țări, precum Uganda, Kenya, Rwanda, Tanzania, Israel și Australia, la care s-au asociat și unii episcopi conservatori din Anglia și Statele Unite ale Americii, au decis boicotarea Conferinței de la Lambeth, convocând o Conferință alternativă la Ierusalim, pentru perioada 22-29 iunie a.c.

Episcopii conservatori reproșează primatului Angliei, Dr. Rowan Williams, acceptarea unor tendințe liberale ce prind rădăcini din ce în ce mai mult în Biserica Anglicană din Apus și mai ales din America, unde a fost acceptată homosexualitatea. Acest fapt creează, în viziunea episcopilor conservatori, confuzie și nesupunere și lovește chiar în temelia credinței creștine, prin aceea că sfidează principiile Revelației, cuprinse în Biblie, unde omul este prezentat în dubla ipostază de bărbat și femeie, iar familia, alcătuită din cei doi soți și copiii care se nasc din unirea lor după legile firii, reprezintă cadrul hotărât de Dumnezeu pentru perpetuarea și desăvârșirea ființei umane.

În așteptarea unor noi informații despre evoluția stării de lucruri din Biserica Anglicană, menționăm că datele de mai sus au fost preluate din Buletinul de Informații „Episkepsis” (nr. 688, din 30 iunie 2008), publicat de Centrul Ortodox Chambésy – Geneva, al Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol.

Redacția

Evaluare la Sibiu, de către o comisie mixtă a Conferinței Bisericilor Europene (CBE) și a Consiliului Conferințelor Episcopale Europene (CCEE), a celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene (AEE3)

La 11 iulie 2008, Sibiu a fost vizitat de o delegație comună a CBE și CCEE condusă de secretarii generali ai acestor două instituții ecumenice europene, Venerabilul Colin Williams și Monseniorul Aldo Giordano. Scopul vizitei la Sibiu a acestei delegații a fost de a se întâlni cu liderii bisericești locali, cu autoritățile orașului și cu persoanele implicate în organizarea AEE3 care a avut loc la Sibiu între 4-9 septembrie anul trecut, de a le mulțumi tuturor pentru contribuția la acest eveniment ecumenic și de a evalua rezultatele acesteia.

În cursul dimineții, cei doi secretari generali au vizitat pe Înaltpreasfinția Sa Prof. Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, pe Primarul Sibiului, Domnul Klaus Johannis, pe Excelența Sa Christoph Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice CA din România, iar după-amiază au avut o întâlnire de lucru cu Mitropolitul Ardealului, Episcopul Klein, Excelența Sa György Jakubinyi, Arhiepiscopul romano-catolic de Alba-Iulia și Comitetul local de organizare a AEE3.

În cadrul acestei întâlniri, mai întâi a fost evaluată AEE3 pe baza unor documente și

statistici oficiale emise de CBE și CCEE. A fost subliniat excelentul angajament al Bisericilor locale la organizarea acestui eveniment, dar și aspectele mai puțin pozitive, precum cele legate de conceptul Adunării, mai ales faptul că deși mulți delegați aveau o excelentă pregătire teologică și ecumenică, acest lucru nu a putut fi folosit de Adunare în general datorită faptului că ei au avut prea puține ocazii de a lua cuvântul. Apoi au luat cuvântul cei prezenți, fiecare exprimându-și impresiile legate de AEE3. Înaltpreasfinția Sa, Mitropolitul Laurențiu a prezentat oaspeților evaluarea Adunării Ecumenice organizate la Sibiu așa cum a fost ea realizată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, exprimând apoi câteva opinii personale. Pentru Înaltpreasfinția Sa important a fost mai ales faptul că delegații din întreaga Europă au avut posibilitatea de a experia spiritualitatea ortodoxă în special prin participarea la slujbele noastre. Rezultatele concrete ale AEE3 la nivel local se vor vedea peste ani, însă în mod clar ele au dus la o întărire a relațiilor și așa excelente, dintre Bisericile istorice din Sibiu.

Lect. Dr. Daniel BUDA

„Un instrument de lucru folositor” în cunoașterea istoriei bisericești universale

Astfel caracterizează **Preafericitul Părinte Patriarh Daniel** cele două volume de istorie generală, purtând semnătura distinsului dascăl universitar de Bizantinologie, **Pr. Prof. Dr. Vasile Muntean**.

Cartea apare în Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008, însumând 840 de pagini, și reprezintă – așa cum arată **Preafericitul Părinte Patriarh** – „o muncă intensă, autorul studiind și informându-se în mod conștiințios, a căutat să aducă informația istorică până la zi, lucrarea fiind foarte bogată în date... Pentru a întocmi această lucrare, Părintele Profesor nu s-a oprit cu cercetarea numai la lucrările și articolele de specialitate apărute în limba română, ci a mers mult mai departe cu studiul, ca un autor care se respectă, și a lecturat lucrări și articole ale unor autori străini, specialiști în domeniul Istoriei bisericești. Lucrarea Părintelui Vasile Muntean are, pe lângă o bibliografie selectivă, aflată la începutul ei, și o bibliografie tematică bogată, la sfârșitul fiecărei teme tratate, instrument de lucru care poate ajuta pe cel interesat în aprofundarea subiectului respectiv. Stilul lucrării este cursiv, fraza bine încheagată, iar evenimentele istorice sunt descrise în mod sistematic și cronologic, motiv pentru care lucrarea este accesibilă cititorului...”

Privind structura lucrării, observăm că autorul urmează modelul „cleric”, în sensul că primul volum expune istoria creștinătății „ab initio – 1054”;

iar al doilea volum, de la „1054 – până azi”. La sfârșitul fiecărui volum sunt prezentate în sinteză aprecierile finale, apoi tabele cronologice și materialul intuitiv, totalizând 106 ilustrații, urmate de indicii tematic, onomastic și toponimic, încât lucrarea redată într-o formă științifică și grafică remarcabilă, răspunde întru totul normelor academice, împlinindu-și obiectivul urmărit și declarat de autorul ei, când spune, la sfârșit: „în cele două volume privind creștinismul m-am străduit să prezint, pe lângă evoluția sa istorică, valorile imuabile ale Religiei iubirii, în năzuința de a fi cunoscute îndestulător de către cititori”.

În felul acesta, Părintele Profesor Dr. Vasile Muntean, prin cele două volume de istorie bisericească universală, ne prezintă o viziune analitică și sintetică asupra istoriei creștinismului, redată cu claritate și distingere, împlinind anticul și veșnic actualul principiu didactic: *Bene docet qui bene distinguit...*

Astfel, cartea oferă „un instrument de lucru folositor pentru cei ce se ocupă cu studiul Istoriei Bisericii, pentru studenții în teologie, pentru cler și mireni, și pentru informarea tuturor celor ce vor să cunoască istoria creștinismului”, conchide **Întaistătătorul Bisericii noastre** în „Cuvânt înainte”, care prefațează lucrarea; iar dacă istoria este „magistra vitae”, și așa este, atunci prezenta apariție editorială constituie un model viu, sugestiv și orientativ în acest sens.

Pr. prof. dr. Sorin COSMA

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele *parohii vacante*:

1. Parohia **Prod** – Protopopiatul **Mediaș**
2. Parohia **Noiștat** – Protopopiatul **Agnita**
3. Parohia **Vecerd (Metiș)** – Protopopiatul **Agnita**
4. Parohia **Chirpăr** – Protopopiatul **Agnita**
5. Parohia **Merghindeal** – Protopopiatul **Agnita**
6. Parohia **Măieruș** – Protopopiatul **Rupea**
7. Parohia **Comana de Sus** – Protopopiatul **Rupea**
8. Parohia **Șercăița** – Protopopiatul **Făgăraș**
9. Parohia **Sohodol Vechi** – Protopopiatul **Bran-Zărnești**
10. Parohia **Spitale V Brașov** – Protopopiatul **Brașov**

Termen de concurs: **15 iulie – 15 august 2008**

Cei care doresc să ocupe acest post vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopești, anexând (unde e cazul) adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Pr. Conf. Dr. Constantin Necula
Consilier administrativ-bisericesc

Cânta-voi Domnului cântare nouă... Gânduri la adormirea în Domnul a Părintelui Mihail Rusu

Zilele miezului de iulie ale acestui an s-au întristat. *Catedrala mitropolitană* din Sibiu, vatra altarelor ardelene, a pierdut pe unul dintre preoții săi slujitori, care cu rugăciunea și cuvântul său înalt a bucurat inimile credincioșilor, le-a purtat durerile la cer și le-a dăruit mângâierea sfatului înțelept, a binecuvântat pruncii și încununat iubirile, dar, mai ales, a cântat Domnului cu glas binecuvântat.

Distinsă figură preotească a Sibiului ortodox, *Părintele Ic. Stav. Mihail Rusu* a marcat cu activitatea sa nu doar parohia *Sibiu-Cetate* sau *administrația Eparhială*, ci multe din parohiile Mitropoliei, fiind invitat în dese rânduri să înfrumusețeze, cu predica și cântarea, hramuri și praznice. Modelul oferit prin slujirea la Catedrală a marcat de asemenea slujirea viitoare a multora dintre studenții Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu. La vremea înmormântării sale, a cărei slujbă a avut loc în data de 17 iulie, săvârșită de către un sobor impresionant de preoți și

ier al slovelor sfinte” reușind să tipărească o serie de 7 „cărți de ordin religios-bisericesc”. Cărțile Părintelui, cărora am avut bucuria de a le fi cel dintâi lector, au și ele propria poveste, fiind modul prin care slujitorul amvonului a încercat să nu întrerupă comuniunea și comunicarea cu credincioșii. Astfel au văzut lumina tiparului, rând pe rând, între anii 2002-2004, „*Pe urmele lui Iisus* – jurnal de călătorie în Țara Sfântă”, „*Lumină din lumină*, predici la Duminicile de peste an” (vol. I), „*Lumină din lumină*, predici la Praznicele împărătești și la sărbători ale sfinților de peste an” (vol. II), „*Viu va fi sufletul meu* – predici la înmormântări”, „*Apa și simbolismul ei liturgic*”, acestora adăugându-se, cu o săptămână înaintea de plecarea sa în veșnicie, două lucrări cu totul speciale. O antologie de întâmplări adevărate, „*Povestiri adevărate, de la lume adunate și la lume date*”, în fapt o savuroasă istorie vie a Mărginimii și o carte de „*Predici la cununii*”, pe care nu a mai apucat să o vadă tipărită, dar care a constituit darul familiei Părintelui

pentru slujitorii de la înmormântarea acestuia. Scriam în prefața ei, pe care i-o citeam Părintelui cu o săptămână doar înainte de stingerea sa, pe când nu gândeam la grabnica noastră despărțire: „Cartea aceasta ține în ea și o lecție de viață. Ea descoperă adevărul că pentru un preot *venirea* pensiei nu înseamnă *ieșirea* la pensie. Ci continuarea, cu aceeași bucurie, a misiunii pe care Dumnezeu ți-a dăruit-o, pentru a te face părtaș dumnezeieștii pături.

Smerit și limpede, ea este de ajutor aceluia care caută să-și perfecționeze rostirea și vestirea bunelor vestiri ale Evangheliei”.

Nu credem că putem alege mai bună încheiere acestui articol de aducere-aminte decât cuvintele pe care Părintele însuși le-a așezat otput gândurilor sale autobiografice: „*În primul rând și ultimul rând, mulțumesc lui Dumnezeu pentru tot ajutorul ce mi l-a dat în viață, pentru părinteasca lui purtare de grijă, pentru toate darurile Sale bogate, pe care cu multă generozitate divină mi le-a dăruit; mulțumesc de asemeni bunilor mei colegi de împreună slujire la altarul străbun și tuturor credincioșilor păstoriți de mine, cărora le păstrez o plăcută amintire și veșnică recunoștință.*”

Cu aceste gânduri către noi, cei rămași, Părintele Mihail Rusu a plecat spre amvonul cerului, cântare nouă cântând. L-au însoțit, la vremea plecării, Consilieri ai Mitropoliei, Profesori ai Facultății de Teologie, Preoții Catedralei, Părinții protopopi din Sibiu și Săliște, însoțiți de preoți și diaconi precum și un mare număr de credincioși. Mesajele de condoleanțe ale IPS Sale IPS Dr. Laurențiu Streza, Mitropolit al Ardealului și Arhiepiscop al Sibiului precum și PS Sale PS Dr. Visarion Bălțat, Episcopul Tulcii, au subliniat nu doar personalitatea Părintelui, ci și nevoia ca noi, cei rămași, să purtăm în rugăciunile și dragostea noastră pe cel care și-a dăruit, mai bine de 50 de ani, energia umană zidirii duhovnicești a poporului lui Dumnezeu.

Așezat în cimitirul Dumbrava din Sibiu, Părintele nu a rămas singur. Cu el a plecat spre zarea cântărilor celor noi cerul întreg al faptelor sale, smerit slujitor al Altarului și Neamului românesc.

Dumnezeu să-i facă parte de mântuire, în Raiul veșnicei Împărății!

Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin NECULA

Anul 1955 avea să fie, de asemenea, anul în care Dumnezeu i-a dăruit și binecuvântata însoțire cea întru Hristos și Biserică, prin Taina Cununiei, cu distinsa profesoară Ana Velea, fiică a regretatului preot săliștean Aurel Velea. O căsnicie binecuvântată, ca soț, tată, socru și bunic, Părintele fiind pentru cei dragi bucurie și mângâiere, rugător cu osârdie dinaintea Dumnezeului celui viu.

Anii 1964-1971 l-au aflat ca funcționar al Bibliotecii „ASTRA” din Sibiu, ca inspector bibliograf, timp în care și-a finalizat studiile juridice la Facultatea de Drept din Cluj Napoca, studii care l-au îngăduit să fie admis între consilierii Arhiepiscopiei Sibiului, mai întâi ca jurisconsult (1971-1975) apoi, chemat de către Mitropolitul Nicolae Mladin, în postul de consilier economic (1976-1980), de la data de 1 ianuarie 1981, fiind transferat, la cerere, ca preot la Catedrala Mitropolitană, de unde avea să se pensioneze în anul 2008, cu prea puțin timp înainte de trecerea sa la cele veșnice.

În autobiografia sa Părintele mulțumea milostivului Părinte Ceresc că, spre finalul vieții l-a învrednicit să fie „un modest conde-

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU STREZA Arhiepiscopul Sibiului și mitropolitul Ardealului – iunie 2008 –

• **Duminică, 1 iunie.** Î.P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala mitropolitană din Sibiu.

• **Luni, 2 iunie.** A participat la Catedrala mitropolitană, la Sfânta Liturghie oficiată cu prilejul festivității de absolvire a studenților anului IV de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu. Cu această ocazie a adresat celor prezenți un cuvânt duhovnicesc.

• **Marti, 3 iunie.** A avut program de audiențe. A prezidat ședința permanenței operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Miercuri, 4 - Joi, 5 iunie.** A participat la Mănăstirea Neamț, la manifestările prilejuite de proclamarea oficială a canonizării a nouă părinți cuvioși din ținutul Neamțului: Cuvioșii Simeon și Amfilohie de la Pângărați, Sfântul Cuvios Chiriace de la Tazlău, Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriace de la Biserici, Sfinții Cuvioși Rafael și Partenie de la Agapia Veche, Sfântul Cuvios Iosif de la Văratec și Sfântul Cuvios Ioan de la Râșca și Secu.

• **Vineri, 6 iunie.** A participat la Mănăstirea Neamț, la ședința Sinodului Permanent.

• **Sâmbătă, 7 - Duminică, 8 iunie.** A participat la manifestările prilejuite de întronizarea Înaltpreasfințitului Teofan Savu în scaunul de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei.

• **Luni, 9 - Marti, 10 iunie.** A participat la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, la lucrările simpozionului „Suferința la sfârșitul vieții din perspectivă medicală, etică și teologică”, organizat de Mitropolia Ardealului, Fundația Hospice „Casa Speranței” din Brașov și Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

• **Vineri, 13 iunie.** A examinat grupele de master de la Facultatea de Teologie.

• **Duminică, 15 iunie.** Praznicul Pogorării Sf. Duh. A oficiat Sfânta Liturghie și a predicat la Catedrala mitropolitană din Sibiu.

• **Luni, 16 iunie.** Praznicul Sfintei Treimi – hramul Catedralei mitropolitane. A oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala mitropolita-

nă împreună cu PS Visarion Bălțat, Episcopul Tulcii și cu PS Irineu Slătineanu, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Râmnicului.

• **Marti, 17 iunie.** A prezidat comisia examenului de licență la Facultatea de Teologie. În aceeași zi, a participat la ședința senatului Universității „Lucian Blaga” din Sibiu.

• **Miercuri, 18 iunie.** A avut program de lucru la cabinet. A prezidat ședința permanenței operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Joi, 19 iunie.** A prezidat la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus întâlnirea profesorilor de Teologie Liturgică de la Facultățile de Teologie din țară.

• **Vineri, 20 iunie.** A participat la lucrările Comisiei Teologice din cadrul Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (Ministerul Educației și Cercetării).

• **Duminică, 22 iunie.** A săvârșit Sf. Liturghie la Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Brașov. L-a hirotesit întru iconom pe P.C. pr. paroh Ioan Voineag și întru iconom stavrofor pe P.C. pr. paroh Mihai Manolache. În aceeași zi a binecuvântat începutul lucrărilor la așezământul social al parohiei.

• **Marti, 24 iunie, Sărbătoarea Nașterii Sf. Ioan Botezătorul.** A oficiat împreună cu PS Galaction Stângă, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, slujba de sfințire a Bisericii „Sf. Ioan Botezătorul” de la Schitul din Poiana Brașov. A săvârșit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. În aceeași zi a binecuvântat și capela „Nașterea Maicii Domnului” de la Spitalul Militar „Regina Maria” din Brașov. După-amiază, a inaugurat noua librărie a Arhiepiscopiei Sibiului din Brașov.

• **Miercuri, 25 - Duminică, 29 iunie.** A participat la Melbourne (Australia), la întronizarea Preasfințitului Mihail Filimon în scaunul de episcop al Episcopiei Ortodoxe Române pentru Australia și Noua Zeelandă.

Pr. Drd. Cristian VAIDA

DIN ACTUALITATEA BISERICESCĂ PANORTODOXĂ

(urmăre din p. 6)

Demersuri în vederea regăsirii unității bisericești a românilor ortodocși din America

Anul 2008 reprezintă pentru Ortodoxia românească de pe continentul american un an de grație, pe de o parte, datorită împlinirii a 125 de ani de la nașterea primului episcop ortodox român din America, a Preasfințitului Policarp Morușca (1883-1958), cât și a 50 de ani de la mutarea sa la Domnul, iar pe de alta, datorită reluării într-un ritm mult mai susținut a dialogului dintre cele două eparhii românești din America, despărțite datorită „vitregiei vremurilor” în anul 1947.

După cum se cunoaște, din anul 1993, Episcopia Ortodoxă Română din America și Arhiepiscopia Ortodoxă din cele două Americi se află în dialog, căutând redobândirea unității bisericești a românilor de dincolo de Atlantic, a acelei unități existente pe vremea episcopului Policarp Morușca.

Imediat după alegerea și întronizarea Părintelui Patriarh Daniel, Patriarhul B.O.R., dialogul dintre cele două eparhii românești din America a dobândit o eferescență mult mai evidentă. Între 25-27 februarie a.c. delegații Episcopiei Ortodoxe Române din America, la cererea acestora, în prezența Î.P.S. Părinte Nathanael, au avut convorbiri la București cu delegația B.O.R., din care a făcut parte și Î.P.S. Părinte Nicolae Condrea, ca membru al Sf. Sinod al B.O.R., și personal, cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel. Comisia de dialog a Arhiepiscopiei Ortodoxe Române de la Chicago aflată sub jurisdicția Patriarhiei Române nu a participat, datorită caracterului aparte al acestei întruniri, în care s-a dorit clarificarea anumitor aspecte istorice ce ținau de relația exclusivă a Episcopiei de la Vatra Românească cu Biserica Ortodoxă Română.

În cadrul întâlnirii la care ne referim s-au discutat în primul rând cauzele despărțirii, recunoașterea persecuțiilor și a suferințelor episcopilor Policarp și Valerian, ajungându-se la punctul în care cele două părți au găsit o formă de iertare reciprocă pentru greșelile trecutului. S-a discutat apoi parametrii eclesiologici ai continuării dialogului dintre cele două eparhii românești din America.

Socotind că Ortodoxia românească din America are o vechime considerabilă și face parte din contextul unei Ortodoxii continentale bine articulate, în speranța că cele două eparhii românești de dincolo de Atlantic vor face pași spre reconciliere, Biserica Ortodoxă Română a propus formula unei autonomii maxime, cu atribute care ulterior s-au fixat de către cele două comisii de dialog în documentul în 20 de puncte, intitulat: „Propunere pentru înființarea Mitropoliei Ortodoxe Române din America de Nord”.

La București s-au discutat așadar doar parametrii eclesiologici: autonomie maximală (de tip Finlanda), Sinod româno-american

(Surse: www.romfea.gr, www.roea.org, www.basilica.ro, www.greekorthodox-alexandria.org)

propriu, neapartenența mitropolitului primat la Sinodul B.O.R., cu dreptul de a participa ca oaspete (ca legătură de comuniune), primirea Sf. Mir de la Biserica Ortodoxă Română (ca legătură canonică). În contextul acestor discuții, Prefericitul Părinte Patriarh Daniel a subliniat ideea de comuniune, nu de jurisdicție; de asemenea, s-a făcut precizarea că viitoarea Mitropolie nu va fi într-o relație de subordonare, adică nu sub, ci cu Patriarhia Română. Potrivit unui comunicat al Biroului de Presă al Patriarhiei Române, „Sfântul Sinod al B.O.R. a fost informat de aceste convorbiri și a încurajat reunificarea celor două eparhii ortodoxe românești”.

Congresele celor două eparhii românești din America au aprobat continuarea dialogului, ca și perfectarea documentului: „Propunere pentru înființarea Mitropoliei Ortodoxe Române din America de Nord”. Acceptat de către ambele comisii de dialog, documentul cu pricina reliefează faptul că cele două eparhii doresc să se unească și au idealuri comune. Unitatea bisericească a românilor americani se dorește a fi o unitate realizată de către românii americani, pentru românii americani, care au deja experiența unui secol de viață bisericească.

Din Comunicatul de presă emis de către Episcopia Ortodoxă Română din America, după desfășurarea celui de al 76-lea Congres Anual al Episcopiei, în zilele de 4-5 iulie, Congres la care au participat peste 110 delegați, preoți și mireni, din Statele Unite și Canada, aflăm că documentul la care ne referim a fost prezentat, explicat și dezbătut în integralitatea sa, adoptându-se și o rezoluție, prin care se afirmă că documentul amintit „reprezintă o bază acceptabilă pentru continuarea lucrărilor Comisiei Mixte de Dialog în vederea alcătuirii unei propuneri definitive care va fi prezentată B.O.R.”, ca și necesitatea înființării de comun acord a comisiilor speciale pentru „Statutul și Regulamentul Mitropoliei”, pentru „Jurisprudență”, pentru „Finanțe” etc., subliniindu-se totodată faptul că unificarea celor două eparhii românești este o lucrare „în curs de evoluție” și nu ceva realizat, cum s-a anunțat eronat în presă.

Membrii Congreselor celor două eparhii românești din America pot fi așadar felicitati pentru decizia de continuare a dialogului în spiritul documentului „Propunere pentru înființarea Mitropoliei Ortodoxe Române din America de Nord”. Sperăm ca dialogul bilateral al celor două eparhii să fie încununat în anul 2009 prin actul solemn al regăsirii plenare a unității bisericești a românilor dintre Atlantic și Pacific.

Menționăm că, prin stipularea la punctul VIII al documentului a faptului că „ierarhii Mitropoliei, inclusiv Mitropolitul Primat, vor fi aleși de către Congresul Mitropolitan dintre candidații cercetați canonic și aprobați de către Sinodul Mitropolitan”, Mitropolia Ortodoxă Română din America de Nord va deveni singura eparhie românească, în care, potrivit percepțiilor șaguniene, mireni își vor putea vota alături de clerici, ierarhii care să-i păstorească.

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Arhimandrit Emilianos Simonopetritul, *Avva Isaia, Cuvinte ascetice*, Editura Sfântul Nectarie, Arad, 2008, 446 p.

În colecția *Tâlcuiri la Filocalie*, inițiată și susținută prin traduceri de către Părintele Agapie Corbu, a văzut lumina tiparului, ca prim volum, lucrarea Părintelui Emilianos Simonopetritul, *Avva Isaia, Cuvinte ascetice*. În 12 capitole sunt lămurite, în duhul de rugăciune și trăire a adevărilor filocalice, așa cum persistă ele, încă, în Muntele Athos, Cuvintele Avvei Isaia, cel despre a cărui viață nu se cunosc prea multe, dar ale cărui gânduri au dat sens mântuitor multora dintre creștinii care au căutat în Filocalie izvorul aflării mântuirii. Putem chiar, urmărind conținuturile capitolelor, să remarcăm cu ușurință că Gheronda Emilianos propune un scurt manual de viațuire monahală: *Porunci fraților celor dimpreună cu el; Despre starea începătorilor și a celor din chilii; Despre conștiința celor ce locuiesc în chilii; Despre poruncile date celor credincioși și despre zidirea celor ce voiesc să locuiască cu pace împreună; Despre cei ce voiesc să se liniștească în bună liniște; Despre virtuți; Apoteogme; Apoteogme despre lucrarea plânsului; Porunci celor ce s-au lepădat; Despre bucuria făcută sufletului care voiește să slujească lui Dumnezeu; Despre gândurile lepădării și ale înstrăinării; Despre pocăință*. Toate acestea ne sunt oferite în țesătura exegetică a unui mare omilet și trăitor al veacului nostru, Părintele Emilianos, spre lămurirea unora dintre resorturile care alcătuiesc viața cea plină de har a monahului, neuitând valabilitatea unei remarcă făcute de către tâlcuitor: „aceste cuvinte, deși sunt adresate [de către Isaia] fiilor lui duhovnicești, privesc orice suflet care urmează calea duhovnicească în această viață” (p. 9).

Pentru cititorul român cartea mai poartă în ea o mare bucurie. Aceea a întâlnirii, după cele două volume de *Cateheze Monahale*, publicate în anii din urmă la Editura Deisis, cu verbul plin de lumină și har al unuia dintre cei mai mari trăitori și propovăduitori ai Ortodoxiei grecești moderne și nu numai. Părintele Emilianos, adânc cugetător și minunat tâlcuitor al Scripturii și Părinților, ni se descoperă aici în toată frumusețea doxologică a cuvântului predicat. Un mare merit revine și traducătorului care alege ca simplitatea curată a verbului patristic să se conserve printr-un limbaj românesc curat și fără inutile forțări.

Monah Theoclit Dionisiatul, *Sfântul Diadoh al Foticeii, Capetele despre cunoștință*, Editura Sfântul Nectarie, Arad, 2008, 248 p.

Același traducător, Ierom. Agapie Corbu, ne propune ca volum al doilea al colecției *Tâlcuiri la Filocalie*, lucrarea unui alt Părinte de seamă al spiritualității athonite moderne, Părintele Theoclit Dionisiatul. De astă dată exegeza are în vedere lucrarea Sfântului Diadoh al Foticeii, *Capetele despre cunoștință*, ale cărei chei teologice ne sunt puse la îndemână de tânărul traducător: legătura fundamentală între Taina Botezului și viața duhovnicească, Botezul fiind sămânța din care crește viața duhovnicească; importanța simțirii duhovnicești a minții care *sesizând realitățile distincte din lumea nevăzută*, ne conduce în urcușul către Dumnezeu; prezentarea legăturii dintre rugăciunea lui Iisus și curăția minții și înfățișarea locului central pe care îl are această rugăciune în lupta cu gândurile (...); descrierea lucrărilor Duhului Sfânt asupra minții omului și deslușirea lor de diferitele lucrări și influențe înșelătoare venite din partea duhurilor viclene (p. 12).

Acești parametrii exegetici îi dezvoltă și Gheronda Theoclit, cunoscut cititorului român în primul rând prin lucrarea *Dialoguri la Athos* (Editura Deisis, 1994, 2 vol.), permițând o adâncire a textelor Sfântului Diadoh, unul dintre primii teologi ai rugăciunii inimii din spațiul Ortodoxiei. O exegeză caldă, venită nu numai din cunoașterea textului filocalic cât, mai ales, din cunoașterea lui Dumnezeu, din părtășia cu izvorul Cel nesecat al adevăratei cunoașteri. Cartea constituie, credem noi, o minunată odihnă în lectura duhovnicească, legând pe cititor la firul de aur al bucuriei duhovnicești.

Sfântul Nectarie de Eghina, *Despre preoție*, Editura Sophia, București, 2008, 143 p.

Dintre multele cărți apărute în vremea din urmă am reținut, cu bucurie, o traducere – realizată de Paraschiva Grigoriu. Scurtul tratat „Despre preoție” al Sfântului Ierarh Nectarie, cel ce odihnește în Eghina, prezent în ultimii ani în multe dintre preocupările cărturarilor și de rugăciune ale credincioșilor noștri. Construit în stilul clasic, al unui manual practic pentru seminaristi sau studenți, acest scurt tratat vădește, dacă mai era nevoie, adâncimea și simplitatea lucidă a teologiei Sfântului Ierarh. Construit în jurul unui miez evanghelic, tratatul argumentează, unei societăți grecești ce aluneca în 1907 spre modernism contestatar, nu doar rădăcinile preoției ci și nevoia de preoție, ca Taină și lucrare a lui Dumnezeu. De aici valabilitatea ei, perenitatea ei legată de succesiunea apostolică și viața în Hristos a slujitorului sfântului Altar. La vremea de acum, a falselor teologii despre hirotonie și reînflamarea primatelor ierarhice de tot felul, mai ales venind dinspre Apus, cartea aceasta vine să reamintească bucuria argumentului cinstit, izvorât din Scriptură și Părinți, din experiența de har a Bisericii.

Mitropolitul LAURENȚIU

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa:

Redacția „Telegrafului Român”, 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35

E-mail: telegrafulroman@yahoo.com

Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ISSN 1223-8392

COMITET REDACȚIE „TELEGRAFUL ROMÂN”:

Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza – președinte;

Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor-șef; Dr. Ștefan Toma – secretar de redacție; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacție adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru;

Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr.

Nicolae Moșoiu – membru.